

## Izhaja

vsak petek z datumom  
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure  
predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vin.  
od garmond-vrste za vsakokrat.

# MIR

## Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno  
pod napisom:

**Upravništvo „Mira“  
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje  
naprej.

Leto XXVI.

V Celovcu, 2. februarja 1907.

Štev. 5.

Današnja številka obsega 6 strani.

## Opomin naročnikom!

Dasi smo dopolnili že 5. teden po novem letu, je še vedno skoro tri četrte naročnikov z naročnino na dolgu. Ker so stroški za list veliki, a se na drugi strani trudimo, da kolikor mogoče vsestransko, tudi s povečanjem lista, ustrezemo svojim naročnikom in bralcem, zato nujno prosimo, da tudi naročniki storé svojo dolžnost ter čimpreje določijo svojo naročnino, ki naj se plačuje vselej za naprej, in sicer 4 krone za celo leto.

Kdor bi naročnino do 5. marca t. l. ne vposlal, ali dotlej svojih stvari ne spravil v red, bi bili neljubo prisiljeni, mu ustaviti list.

Ravno tako prosimo tudi vljudno vse dolžnike inseratov, da poravnajo prej ko mogoče svoj dolg.

Upravništvo „Mira“.

## Konec komedije.

Petelin ni zakukurikal in pes ni zalajal za njim . . .

Šest let, ne vemo, kako bi rekli, ali kratkih ali dolgih, je minilo, odkar se je sešel na Dunaju cvet avstrijskih narodov, da se v potu svojega obraza trudi in muči za blagor Avstrije, za blagor avstrijskih narodov in za — dijete. Šest let je minilo in 28. t. m. je bil državni zbor zbran pri zadnji svoji seji, pri svojem pogrebu. Kakor je bilo videti, umirajoči ni bil najbolj priljubljen, kajti pogrebci niso bili ravno preveč številni; seja je bila precej „mrtva“ in marsikomu izmed onih, ki so v teh šestih letih z uspehom ali brez uspeha delali, govorili, razgrajali, molčali ali kimali, se ni zdelo vredno, prisostvovati slovesnemu pogrebu — samega sebe. In tako je dose-

danji avstrijski parlament mirno in brez hudega smrtnega boja zaspal, in avstrijski narodi mu želijo, kakor vsakemu drugemu mrtvecu, večni mir in pokoj. Solzá ni bilo pri pogrebu, kvečjemu, da se je utrnila katera temu ali onemu „ljudskemu zastopniku“, ki nima prav čisto nič več upanja, da bi zopet zasedel svoj prostorček v novi zbornici. Taki so se seveda z ginjenim srcem poslovili od svojih sedežev, s katerih so sicer vstajali le tedaj, kadar so jim drugi rekli, da naj vstanejo, z žalostnim srcem so vtaknili v žep „zadnje“, tako težko v službi svojega naroda in obče koristi zaslužene dijete, ozrli so se še enkrat po prostorih, v katerih „vlada edinole ljudska volja“ in šli so: petelin ni zakukurikal in pes ni zalajal za njimi . . .

Sedanje zasedanje državnega zbora je bilo najdaljše, odkar obstoji avstrijski državni zbor, trajalo je celo postavno dobo šestih let. Volitve v državni zbor so se vršile v decembru 1900 in v januarju sledečega leta, prva seja novoizvoljene zbornice pa je bila 31. januarja 1901. Sej je bilo vseh skupaj 485. Vložilo se je poleg nujnih predlogov v zadevi uim in drugih enakih slučajev (nad 1400) še okrog 600 raznih nujnih predlogov (večina obstrukcionističnih). Samostojnih predlogov je bilo nad 1600. Interpelacij je bilo vloženi nad 11.000, skoraj še enkrat toliko, kolikor jih je bilo vloženi v vseh ostalih 40 letih, odkar obstoji državni zbor. Čudno je le, da zbornični predsednik grof Vetter, ko je navajal te številke, ni tudi povedal, kolikokrat so ministri odgovorili na interpelacije in koliko odgovorov so še dolžni!

Za časa te državnozbornice dobe so padla tri ministrstva. Državni zbor je bil izvoljen pod ministrskim predstvom dr. pl. Koerberja, ki je odstopil koncem leta 1904. Njemu je sledil baron Gautsch, katerega je pokopala volilna reforma meseca majnika 1906. Njegov naslednik princ Hohenlohe — rdeči princ — je ministroval le en mesec in je padel tudi radi volilne reforme, katero se je posrečilo izvesti sedanjemu ministrskemu predsedniku baronu Becku. Zadnjemu ministrskemu predsedniku se je tudi posrečilo vsaj na pol „parlamentarizirati“ ministrstvo, ki je bilo prej popolnoma „uradniško“, to se pravi, nekaterim poslancem, ki so si že zdavnaj želeli „ekscelence“, so se uresničile te želje po ministrskih pozlačenih stolčkih in vstopili so v mini-

strstvo. Da se drugim to ni posrečilo, bo najbrž le njihova krivda. Pripomniti pa moramo, da se je tem novim možem zgodila v zadnjem času še večja krivica, postali so tudi — tajni svetniki.

Kakor smo že zgoraj omenili, je bil državni zbor zelo „delaven“, le škoda, da se je cela zbornica na ves glas krohotala, ko je predsednik grof Vetter navajal visoke številke zbornične „delavnosti“. Umirajoča zbornica je na svoji smrtni postelji priznala, da je bil velik del nje-nega „dela“ le humbug, le zavlačenje dela, ali kratko povedano — varanje davkoplačevalcev. Nočemo podtikati poslancem izrecno tega namena, ali končno je pa vendarle res, kajti za ljudstvo se v takih slučajih ne doseže nič, a stroške dolgotrajnih burnih debat mora pa plačati edinole davkoplačevalec.

Izmed resnih uspehov dosedanje državne zbornice naj navedemo najvažnejše predloge, ki so bile sprejete in to so: zakon o pospeševanju prometa, kanalske predloge, druga železniška zveza s Trstom, poddržavljenje severne železnice, nova pogodba s parobrodništvom Lloyd, podpore trgovski mornarici, povišanje kongruje, odprava državnih mitnic itd. Dognal se je avtonomni carinski tarif in potrdile trgovinske pogodbe z raznimi državami. Najvažnejše delo, katero je izvršila stara zbornica, pa je postava o novem volilnem redu na podlagi splošne in enake volilne pravice.

O volilni reformi se je že toliko pisalo, da bi bila skoraj vsaka beseda o tem predmetu preveč. Ne moremo si pa kaj, da ne bi iznova zopet poudarili, da je posebno nam koroškimi Slovincem, ki nismo imeli v sedaj zamrli zbornici svojega zastopnika, zadala ravno najiminitnejša postava, katero je sklenila zbornica, najhujši udarec. Z velikim veseljem smo poslušali glasove, ki so prihajali z Dunaja in nam javljali, da se odpravijo z novim volilnim redom krivice, katere smo trpeli koroški Slovenci, ali ravno tako hitro se je naše veselje izpremenilo v skrajno ogorčenje, ko smo razvideli, da smemo pričakovati le še hujših krivic. Poleg drugih zdel ima umrla zbornica na vesti tudi politično ubojstvo koroških Slovincem!

Koroški Slovenci lahko gledamo razhod državnega zbora popolnoma mirno; ni nam ga žal, da gre, in ni nam zato, da bi ostal. Vzlic vsem naporom nismo imeli v njem moža, svojega

## Podlistek.

### Pisma iz jutrovega.

Jurij Trunk.

#### Na Galilejskem.

(Dalje.)

#### 3. Na Galilejsko morje.

Kake pol ure proti jugu se nahajajo gorke toplice, ki so jako zdravilne za razne kožne bolezni, katere jutrovice posebno tarejo. Ravno ob tem času (sredi maja) se nahaja v teh kopelih največ ljudi iz vseh krajev arabskega sveta, celo Indije in Afrike. Že radi tega smo si šli kraj in ljudi gledat.

Kraj nima nič posebnega. Iz zemlje sili polno žvepleni vrelci, ki razprostirajo neprijeten duh ter se odtakajo v jezero. Nad največjim je sezidana velika kopel, kjer je skupno kopalnišče. Dobe se tudi posamezne kopeli, a ni se nam maralo iti kopat, ker je že zrak gorak, voda pa naravnost vroča (62° C.).

„Letovičarji“ prebivajo večinoma v šotorih ter imajo s seboj „šila in kopita“. Najzanimivejši so pač pravi beduini iz arabskih puščav, neodvisen, samozavesten, hraber in večinoma tudi bogat narod, ki ne pripozna nad seboj nobene oblasti in ne plača nobenih davkov. Njih čede štejejo na tisoče pravih arabskih konj, velblodov, in oslov. Vsak poglavar je nekak majhen kralj, in tak beduin je moral biti tudi očak Abraham,

ko je razpolagal z nad 300 hlapi. Tukaj so imeli beduini le nekaj velikih velblodov in par pravih arabev. To so ti konji, da bi jih gledal cel dan. Najlepši žrebci so vredni po 40 do 50.000 frankov, mnogi pa sploh niso dobili za nobeno ceno, ker njih pleme gre stoletja nazaj. Tukaj se šele vidi, kaj je pravi arabski konj. Kadar ga zajaha suhi, začrneli beduin z dolgo, belo haljo, s sulico v rokah ali z dolgo puško na rami in krivo sabljo okoli ledij — in kadar drvita po planjavi, da švigajo iskre in veje v zraku konjska griva in jahačeva dolga halja, zares, lepše prikazni še nisem videl, kakor je prikazen beduina na arabskem belcu.

Kdor pride na Galilejsko morje, ne opusti vožnje z ladjo, da obiše ta ali drugi kraj. Iz zgodovine je znano, da so bila na rodovitnih bregovih nekdanj imenitna mesta, katerih se je štel o Kristusovih časih do petnajst, dandanes so izginila tako popolnoma, da se ne more določiti niti kraj, kjer so stala. Saj pa je tudi Zveličar ravno nad prebivalci teh mest izlil izredno obilnost svojega usmiljenega srca, a prebivalci so ostali trdovratni, in Odrašenik je bil primoran izreči nad njimi strašno „gorje“. „Gorje tebi Korozejm, gorje ti Betsajda . . .“ Te besede so se uresničile, in mesta so izginila s prebivalci vred. Bregovi, prazni, kameniti, s trnjem, osatom in nerodovitnim grmičjem obraščeni bregovi galilejskega morja pričajo glasno in jasno, kako resnične so bile besede Zveličarjeve. Ti prosti bregovi kažejo neovrgljivo, kaj se pravi zapraviti milost božjo. Kjer so prej stala bogata, obljudena mesta, je dandanes najti komaj kako

revno arabsko vas, ali raztrgano hišo — in kjer so se nekdanj po cestah pomikale dolge karavane bogatih kupcev, dandanes jaha na kamenitem potu komaj kak razcapan felah (kmet) na suhem osličku. In vendar se človeku ljubi prebivati tukaj, zakaj dasi je mesta zadela kazen božje pravičnosti, narava je ostala, kakoršna je bila nekdanj, in vsa rajska miloba, ki je razlita nad ta zemeljski kraj, kaže, da Bog ne kaznuje brez usmiljenja.

Kakor zrcalo je bila gladka vodna ravan, ko smo po dolgem pobotanju in prepiru z veslarji zasedli lično ladjico, ki naj bi nas prepeljala na nekatere kraje galilejskega morja. Solnce se je ravno prikazalo izza vrhov džolanskih gora, ki tvorijo na vzhodni strani jezera mogočno steno, zrak je bil čist in prijeten, nebo jasno — zares, tako je moralo biti v raji!

Veslarji so zgrabili krepko za vesla, eden je narekaval, kakor je navada, neko arabsko litanijo, drugi so odgovarjali za njim, in kakor puščica je rezala ladja morsko ravan. Črno zidovje majhnega mesteca s kraljevimi palmami smo imeli kmalu za seboj in okoli precej strmega brega smo se bližali slavni ravnini Genezar. Ni velika sicer ta ravan, a gotovo najboljši in še dandanes najrodovitnejši kraj na celem obrežju. Na slabo obdelanem polju zori rumeno klasje krasne pšenice, kakoršne ni videti nikjer. Živa voda, ki ne usahne niti v najhujši vročini, napaja gre-dice arabskih nasadov, vse rastlinstvo je jako bujno, med grmičjem je polno rdeče cvetečega divjega oleandra. Kaj bi se pač dalo iz tega kraja napraviti, ko bi se tla obdelovala, kakor

Naročujte edini koroški slovenski list »Mir«!

moža, ki bi bil poznal in umel naše razmere, naše težnje, naše zahteve; vse, kar se je v resnici delalo in storilo za nas, ali pa vsaj delalo pod pretezo, da se dela za nas, vse to je bilo polovičarsko, prepojeno z lastnim strankarskim ali celo osebnim egoizmom, brez navdušenja, brez resne želje, da bi se kaj doseglo. Potemtakem se tudi ni bilo nadejati uspehov, potemtakem je tudi prišlo do takih žalostnih posledic. Prepričani smo, da bo tudi na slovenske „bojne vrste“ začel rositi oni blagodejni dežek, ki je že rosil po zlatih ministrskih sedežih in njihovi okolici, in mi, punčica v očesu slovenskega naroda, mi koroški Slovenci privoščimo vsem orošencem dolgo življenje, da bi mogli čim dalje uživati sladke sadove njihovega vztrajnega, neumornega, žilavega dela v korist celokupnemu slovenskemu narodu in njegovi edinstvi. Če bi jim na njihovem nadaljnjem potu ležala počez kaka suha veja, naj le krepko stopijo nanjo, da razpoči in razpade, saj to je konec vsega človeškega, „človek in pol“ se ne zmeni za take malenkosti, temveč krepko koraka naprej do svojih zlatih ciljev. Srečno pot!

In pot koroških Slovencev?

Sedanji mrtveci so nam nasuli nanjo težkega, debelega kamenja, in treba bo hudega dela, predno se bo dalo hoditi po nji. Pa nič zato! Vsak očisti svoj del, in pot bo hodna za vse ter nas popelje tem gotovejšo do našega cilja: lastnega zastopstva v novi zbornici. Drugi nam niso in ne bodo ustvarili bodočnosti, ustvariti si jo moremo in moramo le sami. Torej: delo, delo in še delo! Stara komedija je končana, ako hočemo sodelovati pri novi, glejmo, da si pravočasno zasiguramo ulogo!

## Vabilo družbe sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja stopa pred Slovence s srčnim vabilom k prav obilemu pristopu. Kakor kaže „Glasnik“ v zadnjem družbenem koledarju, je število novopisanih udov v „zlatih bukvalah“ doseglo častno število 267.194, in družba je od časa svoje ustanovitve sem razposlala samo svojim redno vpisanim udom **10,800.934** knjig.

Slovinci! Ali nas te številke ne vzpodbujajo k nadaljni vztrajnosti, k vedno novemu napredku? Zato veljaj i za to leto: Kdor le more, pristopi k družbi sv. Mohorja! Zvesti ji ostanite vsi stari udje, pridobite ji pa tudi še prav mnogo novih. Zlasti po mnogih naših društvih naj bi se pričela prav živahna agitacija za družbo sv. Mohorja! Čim večje bo število udov, tem uspešneje bo mogla družba izvrševati svoje delo za verski, narodni, kulturni napredek Slovencev! — S posebno prošnjo se zopet obračamo do č. gg. poverjenikov, da prevzamejo tudi letos svoje sicer težavno, a toli koristno in zaslužno delo ter družbi dovedejo čim največ starih in novih udov!

Književni dar za l. 1907 je ta-le:

1. „Zgodbe sv. pisma,“ 14. snopič. V tem snopiču bo podal Slovincem dobro znani pisatelj dr. J. E. Krek prevod in razlago „Dejanja apostolov.“ — „Zgodbe“ so kakor po vsebini tako

se spodobi! Menda bo ta kraj tudi kmalu dobil drugo lice, zakaj velik, in sicer najlepši kos te ravnine misli kupiti nemška družba in tam naseliti svoje ljudi. In družba, s katero sem jaz prišel sem, je imela ravno nalogo pregledati ta kraj, ali bi bil za evropske naseljence; najhujši sovražnik je poleg hude vročine mrzlica, kateri pogostoma sledi smrt.

Ravno tukaj je nekdanje mesto Magdala, menda domovina Marije Magdalene. Od cerkve iz časa križarjev je videti le nekaj razvalin, na kraju mesta pa stoji vas Majdel, v kateri prebivajo egiptovski felahi (kmetje), ki so se kot vojaki l. 1842. tu nastanili.

Med časom, ko so si drugi gospodje ogledavali zemljišča, sem se jaz v jezeru prav pošteno skopal, kar je bilo nad vse prijetno, ker je vročina že precej občutna postajala. Potem sem si vsaj od daleč ogledal znane arbelske jame, v katerih je Herod s smolo kadil judovske razbojnice.

Peljali smo se še dalje v Tabga, kjer imajo katoliški Nemci veliko posestvo, ob severnem bregu, menda na mestu, kjer je stala Betzajda. Jezero je tukaj jako bogato rib, in meni se zdi, da je tukaj moral se vršiti čudoviti ribji lov, ker je domovina sv. Petra čisto blizu, in tukaj je gotovo tudi Zveličar izročil sv. Petru najvišjo oblast nad vso cerkvijo. — Še nekoliko dalje je Tel-Hum, kjer se najdejo velikanske razvaline menda mesta Kafarnaum. Frančiškani imajo tam majhno svetišče. Ravno nad temi kraji se kaže gora osmerih blagrov. Kraj je posejan z raznovrstnimi cveticami, raz-

po slikah Slovincem tako dobro znane, da jih pač ni treba več priporočati! Naj bi nam ohranile stare, in privabile prav mnogo novih udov!

2. „Pamet in vera.“ III. zvezek. Spisal J. M. Seigerschmied. — Prejšnja dva zvezka tega temeljitega dela sta si pridobila mnogo priznanja. Gotovo bo tudi tretji zadovoljil čitatelje. Poljudno, znanstveno-temeljito obravnava vprašanja: „Očetova podoba“, „Odkod in čemu?“ „Nevidni svet,“ „Prevažna vprašanja“, „Usodepolni padec.“

3. „Umni čebelar.“ 1. snopič. Spisal Fr. Lakmayer. Ljuba prijateljica je slovenskim oratarjem, pa tudi drugim, čebela. Čebelarstvo je zadnja leta zelo napredovalo in čebelarji so od družbe že mnogokrat zahtevali poučno knjigo o tej stroki. Letos jo podamo! Spisal je to delo priznani strokovnjak-čebelar in gotovo bo ustregla širšim krogom.

4. „Življenja trnjeva pot,“ se imenuje lepa povest, katero po resnični zgodbi iz polupretkelega časa Mohorjanom pripoveduje znani slovenski pisatelj Jos. Kostanjevec.

5. „Slovenske Večernice,“ 59. zvezek, bodo tudi podale lepega pripovednega berila. Že stara, a vedno priljubljena znanka so „Večernice“ Slovincem, in bodo to ostale gotovo tudi za bodoče.

6. „Koledar družbe sv. Mohorja za l. 1908.“ Naš Koledar je Slovincem istotako že star znanec! Potrudili se bomo, da bo kolikor mogoče zanimiv, pa tudi kratkočasen.

Evo, to Vam je književni dar, ki ga letos podaja družba sv. Mohorja! Na Vas, dragi Slovenci, je, da s čim najobilnejšim pristopom k družbi poskrbite za to, da se te knjige čim največ razširijo med narod!

Nabiralne pole z denarjem naj se odboru dopošljajo **do dne 5. marca.** Mnogo truda, sitnosti in nepotrebnih stroškov povzročajo nam tisti, ki nam ne dopošljejo ob pravem času udnine!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za opravilne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštnino še sami plačati. Isto velja tudi za posamezne pošiljatve.

Mili Bog naj blagoslovi naše delo in geslo za Mohorjevo družbo ostani: „Ne nazaj in navzdol, marveč vselej naprej in navzgor!“

V Celovcu, dne 30. prosinca 1907.

Odbor.

## Koroške novice.

**Državnozbornske volitve.** Kakor poročajo listi, bodo oblasti dokončale pripravljala dela za državnozbornske volitve v 56. dneh. Volitve se razpišejo na torek dne 7. majnika, in ožje volitve se vrše dne 14. majnika.

**Zaupni shod v Celovcu.** V četrtek, dne 23. januarja, se je vršil v Celovcu shod zaupnikov za celovški volilni okraj. Na shodu se je razpravljalo o podrobni organizaciji slovenskih volilcev za ta okraj. Govorilo se je tudi o dolo-

gled nad morje in okolico nad vse krasen. Čisto primerno je, da je Sin božji na tako veličastnem kraju človeštvu razodel najvišje nauke. Gotovo je bilo prej ob znojno polno hiš, zdaj sameva nad celo okolico le samotno drevo in okoli njega se vrste nebeške hčerke cvetlice, kakor bi hotele nalašč olepšati kraj, ki je nekdanje iz božjih ust slišal globoke resnice. Da bi ti nauki postali krasne cvetlice tudi v naših srcih, ki bi cvetele vekomaj!

Nazaj grede se je pokazala nad dolino Namam megla, in predno smo si mislili, je bil nad nami precej močan veter. Evangelij pripoveduje, da je nekoč, ko so bili apostoli na morju, nastal hud vihar, to se še dandanes prigodi prav pogostoma, da pride veter kar naenkrat, zato se mnogi sploh nočejo po jezeru voziti, ampak grejo rajši daljšo pot po suhem, ker je morje nad 20 kilometrov dolgo in nad 10 kilometrov široko, so valovi včasih prav nevarni za manjše ladjice. V doglednem času bo menda vozil po galilejskem morju majhen parobrod, ki bo vezal posebno severne kraje z železniško postajo Samah na južnem bregu. To delo turške vlade je vse hvale vredno, ker ladje so bile drage in mnogokrat jih sploh ni bilo dobiti.

Nam veter ni škodoval, ampak pospešil je nam vožnjo, ker se je krepko vprl v jadra, tako da smo bili kmalu zopet v Tiberijadi. Po noči je vladala hudo vročina, da ni bilo mogoče spati. (Dalje sledi.)

**Slovinci, spominjajte se Velikovške šole!**

čitvi kandidata. Po obširnem poročilu predsednika političnega društva g. dr. Brejca se je v vsem odobril organizacijski načrt, kateri se izvede v najkrajšem času. Zaupni shod je bil prav dobro obiskan.

**Nemški kandidati za bodoče volitve** rastejo iz tal kakor gobe po dežju. Za beljaški okraj se trgata dr. Steinwender in vsenemec profesor dr. Angerer. V celovškem okraju kandidira Seifriz, katerega so baje, kakor poročajo „Freie Stimmen“, postavili za kandidata tudi v slovenskem volilnem okraju. „Ako bi zopet odklonil to kandidaturo, bodo zaupniki morali izbrati drugega.“ Nekateri so baje za dr. Metniza. Za volilni okraj Rožek-Trg-Milštat se potegujeta dež. poslanec Hans Hofer in Josip Burgstaller, hotelir v Milštatu.

**Slovinci, pozor!** C. k. okrajna glavarstva pošiljajo še vedno samo nemške tiskovine za priznanje osebnega dohodninskega davka. Marsikateri je poslal že nazaj dotične pole. To je edino pravilno. Kdor še tega ni storil, naj sledi temu zgledu. Kaj bi se bali zamere pri tistih, katere sami plačujemo. Če so se pri volilni reformi sklicevali na to, da pri nas ni skoraj več Slovencev, pokažimo jim, da še živimo! Krvavi udarci naj nas vzdramijo! Dolžnost vseh zavednih Slovencev je, da ne pustimo onih, ki so že storili svojo dolžnost, popolnoma na cedilu; zakaj sicer se vedno govori: „Le nekateri hujskači so, ki tako delajo.“ Bodimo vendar enkrat vsi „hujskači“! Sramotno bi bilo, ako bi se sedaj, ko nam že ovijajo vrv okolu vratu, še ne ganili! Složna in stroga tirjatev naših pravic bo odgovor na krivično volilno reformo! Ako niso hoteli naši bratje obstruirati, **obstruirajmo Korošci sami!**

**Osebnost vest.** G. dr. Ferdo Müller, odvetniški kandidat v Ljubljani, je napravil te dni odvetniški izpit v Trstu. G. dr. Müller je koroški Slovenec, Rožan, in se naseli kot odvetnik v Celovcu.

**V spomin proštu Lambertu Einspielerju.** Dne 3. februarja 1907 mine leto, odkar je tako nenadno in naglo preminul prezasluzni naš voditelj, predsednik Družbe sv. Mohorja, stolni prošt Lambert Einspieler. V proslavo njegovega spomina se bo v ponedeljek, dne 4. februarja, ob 7. uri darovala v cerkvi sv. Duha v Celovcu slovesna mrtvaška maša, h kateri s tem ude in častilce rajnega vljudno vabi

odbor Družbe sv. Mohorja.

**Nemško - nacionalna nesramnost.** Naš članek o nemčurskem razbojništvu v Podsinjivasi so priobčile tudi „Freie Stimmen“ v prevodu, a članek ni bil popolen, ker so izpuščena nekatera mesta, kakor o Krasnikovem nastopu na Kočuhi itd. Mi smo „Fr. St.“ prav hvaležni, da so priobčile ta članek, kajti dobro vemo, da je med pošteni Nemci dovolj ljudi, ki so se zgražali, pa ne nad našo pisavo, temveč nad skrajno surovostjo in podivjanostjo nemčurskih razgrajčev. Nemci vendar sami poznajo te ljudi in se jih — sramujejo, kakor so celo nekateri Nemci, pravi Nemci, ki so bili na podsinsjskem zborovanju, sami izjavili, da je naravnost škandal, kakor je nastopala najeta opijanena nemčurska druhal. „Fr. St.“ so seveda celo stvar zavile, kakor da je „Mir“ to pisal o Nemcih, dasiravno poznajo prav dobro razloček med nemčurjem in Nemcem. Pa nič zato, mi se dovoljujemo s tem, da nemški listi poučujejo svoje bralce o podivjanosti svojih lastnih nemčurskih pristašev.

**V pravi luči.** „Fr. St.“ prinašajo pod tem naslovom dopis iz Bistrice v Rožu, katerega priobčujemo v celoti, da izvedo naši bralci, kako nesramno pišejo taki listi o stvari, ki je tako upravičeno razburila vse koroške Slovence. Dopis se glasi: „Mir“ in črni „Kärntner Tagblatt“ sta na najboljšem potu, da znorita; pri poročilu o podsinsjskem zborovanju ropotata po mlaki lažnjivosti in žolča, stoka in prostote ter se obnašata tako smešno, kakor jezen psiček, ki bi se sam rad ugriznil v svoj rep. Z izjemo cestnega ropa in posilstva nas smatrata sposobne za vsak boljši sramotni čin in vržeta nekaj tudi dobrim oblastim. Kakor rečeno, vse kar štrca iz klerikalne mlakuže. Bog obvari, da bi hoteli popravljati kaj od teh strašnih pripovedk. (Seveda, ker je vse res. Op. ured.) Škoda za papir; izšla so tudi resnična poročila. (Na pr. v „Miru.“) Da besnost in zgražanje prekorača mero zlobne kritike, je lahko umljivo, ker je v osebi strahovanega kapelana trpel v očeh kmetskega prebivalstva „duhovniški nimbus“. Toda kdor hujska, mora biti pripravljen nato, da mu plamen, ki ga neti s svojim delom, enkrat tudi sukno užge; dovolj obžalovanja vredno, če to zadene tudi duhovniško obleko, katero nosilec zlorablja kot politično agitacijsko obleko. Sedaj si pa dovoljujemo vprašanje, na katero brez skrbi prepustimo odgovor zdravemu razumu Korošcev: „Kaj je bolj vredno

**Medgorje.** (Poroka.) Včeraj, dne 28. januarja, je bil v farni cerkvi sv. Jerneja v Medgorjah poročil Anton Kordež, p. d. Habernikov, bivšega župana in cerkvenega ključarja edini sin, in pa Marija Kompajn, hči p. d. Hibnjakove matere na Rutah.

**Škocijan.** (Gregorčičev večer. — Predpustna veselica.) Hvaležen otrok se gotovo rad spominja svojih dobrotnikov, in četudi morebiti že srkajo čebelice med iz rožic, cvetečih na njih grobu, jih vendar ne pozabi. Kako bi mogel rodoljubljen Slovenec, kojemu plamti narodne ljubezni polno srce za blagor naroda, kratkomalo prezreti onih narodnih dobrotnikov, ki so žrtvovali svoje moči, svoje premoženje, da, svoje življenje narodu? Kri ni voda; če kakega narodnega mladeža nič več ne gane, vzdriniti ga mora blesteč zgled gorkega domoljuba. Takemu domoljubu — pesniku Simonu Gregorčiču — je posvetilo naše bralno društvo svoj zadnji shod dne 27. prosinca 1907, ki je uspel kar najbolje. Saj pravi pregovor: Narod, ki svojih služnih mož ne časti, ni vreden, da obstoji. To nas je nagnilo k tej prireditvi, koja se je izvršila v gostilni „pri Majarju“ ob najobilnejši udeležbi sosedov in domačinov (velikovski Slovenci so se pripeljali na posebnem vozu, bilo jih je 14 oseb) tako-le: Ko odsvirajo domači tamburaši: „Hej Slovani!“ otvori društveni tajnik imenom odbora shod s kratkim pozdravom ter da besedo g. kanoniku Jož. Dobrovcu iz Velikova. G. govornik nariše življenje slavljence, opiše njegov pogreb ter začne razpravljati o narodnem delovanju našega „slavčka“ na pesniškem polju. Končno nam citira odlomke najlepših njegovih umotvorov. Obilo priznanje in ploskanje mu je seveda bilo le skromno plačilo za težko, a jako poljudno predavanje. Nato še predava mladenka Zilan-ova Katica Gregorčičeva „Znamenje“. Domači cerkveni zbor pa je z blagovoljnim sodelovanjem g. Jan. Vedenika iz Pokrč izborni zapel Gregorčičev „Nazaj v planinski raj!“ S tem je bila končana točka „Gregorčičev večer“. — Temu pa je takoj sledila domača predpustna veselica. Dekleta so uprizorila enodejansko igro: „Zakleta soba v gostilni pri zlati goski“, fantje pa dve-dejansko „Dr. Vsezna in njegov sluga Štipko Tiček“. Obe igri ste uspeli hvalevredno, posebno če se uvažuje, da je več igralcev šele prvič nastopilo. Najbolj hvaležno ulogo je imel pač brez-dvomno Štipko Tiček (Jože Povoden ml.), ki jo je tudi jako dobro rešil. Vmes pa se je pelo, tamburalo in kramljalo — pa nič sukalo. Vseeno pa smo se gotovo bolj veselili vračali domov, kot se vrača kdo od kakega „Südmark-Kränzchen“ ali „Feuerwehr-Balla“, na katerih toliko Slovencev izpreminja svoje težko prislužene krajcarje v — judeževе groše. Končno gre še zahvala c. Majarjevi obitelji za točno postrežbo, kakor sploh veliko pomoč pri prireditvi, igralkam in igralcem, ter še mnogim drugim pomočnikom, ki so s svojim sodelovanjem pripomogli k lepemu uspehu. Slava jim! Živeli!

**Velikovec.** (Potovalni učitelj Šumy na delu.) V zadnjem „Miru“ smo brali zanimivo pismo omenjenega gospoda, s katerim je agitiral za nemško-nacijonalnega kandidata. Pisec teh vrstic pa ve še za drugo tako delovanje, s katerim se trudi ta slovenski (?) učitelj prej ko slej uničiti slovenski narod na Koroškem. Ni še dolgo, ko so imeli nemški nacelniki pri znanem nasprotniku Šturmu, gostilničarju in poštarju v Trušnjah, svoj zaupni shod. In veste, kdo je osebnost vodil dotični zaupni shod? Bil je to slovenski potovalni učitelj Šumy, ki je navduševal navzoče za nemško-nacijonalnega kandidata Nagele, pivovarnarja v Velikovu. Kaj nemški nacelniki tako radi pijejo pivo, da hočejo imeti same pivovarnarje za svoje zastopnike? Morebiti pa Seifriz in Nagele na Koroškem premalo piva razpečata, da hočeta na Dunaju z njim svojim tovarišem gasiti suha grla, kadar se bodo pri obstrukciji preveč ogreli?

**Iz velikovške okolice.** Kakor se govori, je Nagele, p. d. Sternbirt v Velikovu, sprejel kandidaturu za državni zbor v okrajih Velikovec, Svinec in Staridvor. Nagele je nemško-nacijonalnega, torej Slovencev skrajno sovražnega duha. Kakor do sedaj še nobeden tak poslanec ni storil za Slovenca-trpina nič, tako tudi od omenjenega kandidata Slovenci ne moremo nič drugega pričakovati. Samo od „sladkih“ in „prijaznih“ besed še ni bil nihče sit. Eno vemo, namreč da znajo ti nemški nacijonalci prav imenitno davke na kvišku viti (kakor davke na mošt) in pa revnim Celovčanom pomagati dolgove delati s tem, da poročstvo za cele milijone zvalijo na hrbet „bogatega“ koroškega kmeta. Sicer pa pričakujemo, da kmalu razvije omenjeni kandidat svoj program. Potem bomo govorili dalje.

**Iz vovbrške župnije.** Vem, čast. gospod urednik nam priljubljenega „Mira“, da se vam

gotovo dobro zdi, ako se tudi mladeniči oglašajo pri Vašem uredništvu. Gotovo boste rekli, da mora biti sedaj posebna naša skrb, da z dopisovanjem in vsestranskim delovanjem delamo za svoj verski in narodni obstoj, tembolj pa še, ker se je začela ona posebna in vse hvale vredna misel širiti v srcih rodoljubnih mladeničev, misel o združenju, kar je tudi mene posebno razveselilo. Po zgledu in mislih drugih mladeničev sem tudi jaz prišel za pero in vam pisal te vrstice, pa ne samo za Vas, ampak, da bi tudi druge mladeniče posebno v našem kraju vzbudil za to misel, namreč za mladeniško zvezo ali organizacijo, katera je, kakor vsak dobro misleči in zavedni človek dobro ve, silno potrebna za nas koroške mladeniče. Zato jo z veseljem pozdravljam, pa tudi hočem in bom druge nagovarjal, da se bomo oglašili za pristop k zvezi. Tako bomo pokazali nasprotnikom in zapeljivcem našim, da se od njih ne damo voditi, in da bodo vedeli:

„da pogumni smo fantje  
na Koroškem doma,  
slovenskega duha,  
poštenega srca.“

Fant iz fare.

**Guštanj.** Zadnji „Štajerc“ je zopet prinesel neki gnil dopis iz Guštanja, v katerem je lahko razvideti vse „moško“ ravnanje dopisnikov in uredništva. Več slovenskih kakor tudi nemških časnikov beremo, ali babjih čenčarij ne spravljajo nikjer v tisk, le ptujski nemški list, ki ima slovensko ime „Štajerc“, torej Nemeec v slovenski obleki, ta se zanima zanje. Zdaj se lahko prepričate o temeljiti nemčurski neumnosti dopisnikov kakor tudi uredništva tega lista. Kar je nas dopisnikov „Mira“ ali drugih slovenskih listov, ne damo piškavega oreha za kako babjo čenčarijo, ker bi se nam ljudje gotovo po pravici smejali, ali „Štajerc“, ptujska giftna krotica, pa gotovo nima drugega pisati, nego kaj takega. Res čudapolno napredovanje za tedensko izhajajoč list. Smejimo se vsakemu „Štajercem“ dopisu in zakaj? Glejte, poznamo človeče, ki je dopisnik. Možicelj je majhne postave, nima brk pod nosom, tudi ne dlake na bradi, res cela ženska, in ta človeček, ki bi ga vam mogli še bolj natanko opisovati, je dopisnik „Štajerca“ in postavljen na prestol poročevalca za vse babje oslarije, ki jih poroča uredništvu v Ptuj. Natančnega popisovanja ni vreden, samo pozabili smo še njegov jezik, ki ga pač rad pomoli v cerkvene stvari in opravila, akoravno ga je le tedaj videti v cerkvi, kadar prinese „Štajerc“ kakšno njegovo poročilo. Saj veste, da bi rad čul župnika, ali bode kaj v tem oziru povedal na prižnici. Enkrat ima prvega, drugič organista, največkrat pa ženske v delu, akoravno mi še prva dva nikoli nista delala krivice. Hvaležen naj bi bil, da ga še niso poklicali k c. k. sodnji. Resnica je, da imamo tukaj ženske, ki imajo zelo hude jezike, ali vsak, kdor je mož, se ne bo brigal za take govornice; kdor pa se po njih ravna, ni mož in je pomilovanja vreden, da se je med smetje zmešal. Kar pa piše „Štajerc“, da bi vsak za ta „veliki in lepi“ list agitiral, rečemo samo, da čenčanje bab tako tudi čujemo in nam zato ni treba lista. Agitiram mi le samo za list, ki se vede moško in resno, ne pa za hinavca, ki hoče biti Nemeec in tiči v slovenski suknji. Naši časniki so v blagor in pouk našemu ljudstvu, našemu narodu, sezimo torej po naših časnikih.

Eden, ki te dobro pozna.

**Iz Štajerskega.** Res nesrečen konec je imela volilna reforma za koroške Slovence, in pričakovali smo nemirno, kako bode vplivala na naše Korošce. Z veseljem pa opazamo, kako jih je ravno ta žalostni izid nekako ojačil k še večjemu delu, borbi — za življenje in smrt. Misliti je bilo, da se na Koroškem sploh ne bode dalo več kaj narediti za narodno stvar, v deželi, kjer s tako brutalno silo delujejo Nemci. Zavidamo te Korošce, kako marljivo in požrtvovalno probujajo narod. Obžalovati pa je, da se najde še kdo, ki v kakem listu, in če je tudi „Naš list“, ki vse delovanje na Koroškem zaničuje, zmerja buditelje za klerikalce in zahteva preustroj koroške politike na podlagi kranjskih „mladih“. Govorili smo tako radi o „tužnem“ Gorotanu, zdaj pa recimo rajši, če smo odkritosrčni, kako dobro bi bilo v marsikaterem našem nemčurskem ali narodno mlačnem kraju, ko bi se tako delovalo, kot zadnji čas na Koroškem. Zdaj pa zdaj nas presenetil vest, da so v tej ali oni občini prodrli pri volitvah Slovenci, gotovo pa šele po vztrajnem delu. Kako nas to vselej razveseli. Pa ko bi hotelo kar samo priti pri nas, ker je delati — tako težko. Včasih smo hoteli dajati Koroščem zgled narodnega dela, zdaj pa, ko bi le hoteli — jih posnemati. Torej na dan še več izobraževalnega dela!

**Trst.** (Ponesrečil.) Grozna burja je razsajala prošli teden, zraven pa 15° C. mraza, kar se v Trstu menda ne spominjajo. Burja je tako

huda, da so deloma že napeljali vrvi, da se ljudstvo more držati. Prošlo sredo zjutraj ob 8. uri je ponesrečil pristav c. k. državne železnice, g. A. Zobec, starosta „beljaškega omizja v Trstu“, dobro znan rojakom beljaške okolice. Nenadoma ga je presenetila burja, ko je šel v urad, in ga vrgla tako silno ob tla, da si je popolnoma prelomil desno roko pod ramo in se pobil na glavi. Priljubljenemu narodnjaku želimo, da srečno ozdravi.

**Pozor Korošci!** List koroških čebelarjev, „Bauernzeitung“, zagovarja 11. januarja t. l. koroško deželno zavarovalnico. Žalostno, da jo mora zagovarjati, a zagovor sam je še bolj žalosten. „Bauernzeitung“ namreč prizna, da je deželna zavarovalnica vsled dogovora zavarovalnic zvišala premijo do 50%, a to naj velja le za ona zavarovanja, ki trajajo od leta do leta; ali po naše rečeno, pri vseh zavarovanjih, ki so se pričela leta 1906. Sedaj je jasno, kar se je skrbno skrivalo. Dosedanje zavarovalnice so namreč sklenile železen obroč med seboj in se zavezale nasprotno, da nobena ne sme za manjšo ceno sprejemati zavarovanja, to je, da zvišajo vse skupaj premijo do 50%, in vse to na škodo koroških zavarovancev. Da bi naši nemški prijatelji skrili svoje zlobno dejstvo, se pa obenem zaletavajo v našo edino slovensko zavarovalnico, to je v „Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani“, češ, da pri njej ni dovolj sigurnosti. Tu so se pa silno urejali, kajti le-ta naša zavarovalnica, ki je za več let mlajša od nemške koroške zavarovalnice, ki pripoveduje, da ima 24.000 zavarovancev, je sklenila leta 1906 z 23.000 zadružniki, ki so plačali letne premije čez 160.000 K. Za sigurnost pa jamči zavarovancem poleg ustanovnega zaklada 100.000 K in izdatnega rezervnega zaklada tudi še svetovnoznana pozavarovalnica v Pragi do 70% zavarovane svote. Naša edina slovenska zavarovalnica izplačala je pa tudi vse škode takoj s hvalevredno natančnostjo, kar je dognano po nebroju zahval. Vse to nam jamči, da edina slovenska zavarovalnica skrbi le za svoje člane in da se tem ni bati povišanja premijske plače. Sicer pa vprašamo: Morejo li slovenski Korošci upati, da jim nemška koroška zavarovalnica kdaj kaj pomaga? Gotovo ne, ker je ustanovljena le v korist Nemcem in na škodo Slovencev. Zaščitnica jim more biti le naša „Vzajemna zavarovalnica“ kot edina slovenska, ki je ustanovljena tudi le na korist Slovencev. Svoji k svojim!

## Društveno gibanje.

**Pevsko in izobraževalno društvo „Slavček“** v Škofljah priredi svoj letni shod na Svečnico v Št. Ilju pri Miklavcu po popoldanski službi božji s sledečim sporedom: 1. Poročilo o delovanju v minulem letu. 2. Volitev odbora. 3. Govori. 4. Igra: „Krcmar pri zvitem rogu.“ K obilni udeležbi vabi odbor.

**Vabilo na predpustno veselico,** katero priredi kršč.-soc. delavsko društvo za Podlublje in okolico dne 3. svečana popoldne ob 4. uri v prostorih Kajzerjeve gostilne v Podlublju. Na sporedu je petje delavskega zbora, tamburanje in šaljiva igra „Kmet Herod“. Po igri prosta zabava s petjem in tamburanjem. K mnogobrojni udeležbi se vabijo vsi člani, Slovenci in Slovenke, kakor tudi sosedna društva. Odbor.

**Rožek.** V nedeljo dne 3. februarja priredi izobraževalno društvo Rožek shod ob 4. uri popoldne pri Rutarju v Dolinčah. Predaval bo g. odposlanec čebelarskega društva v Ljubljani o čebelarstvu. Čebelarje in vse ude vabi k obilni udeležbi odbor.

**Slovensko tamburaško društvo „Dobrač“** na Brnci priredi v nedeljo, dne 10. svečana, ob 5. uri popoldne v gostilni g. A. Pogliča veselico s sledečim sporedom: 1. „Pozdrav“, poje moški zbor. 2. „Mladi vojaki“, koračnica, igrajo tamburaši. 3. „Slavček mili“, moški zbor. 4. „Sanje“, bariton solo s spremljevanjem tamburic. 5. „Le nocoj še luna mila“, moški zbor. 6. Veseloigra: „Mutec“ v enem dejanju. 7. Prosta zabava in ples. Vstopnina: sedeži 40 vin., stojišča 20 vin. K obilni udeležbi vabi odbor.

**Jugoslovansko čitalnico** so ustanovili v Malnicah, v sredini nemškega dela koroške dežele, zavedni slovenski in hrvaški narodnjaki. Naj bi ta trdnjava sredi sovražnega ozemlja cvetela ter se razvijala kar najlepše.

**Medgorje.** Podružnica sv. Cirila in Metoda za Medgorje in okolico priredi dne 12. svečana t. l. (na pustni torek) v Habru pri Martincu pustno veselico in korist slovenski šolski družbi. Spored: 1. Šolski govor. 2. Šaljiv govor. 3. „Kmet in fotograf“, burka za smeh. 4. „Pri gospodi“. Igra slovenskih deklet na novem gledališkem odru. Sodelujejo tamburaši-pevci

obsoditve pred sodnim stolom vesti, da se kapelanu, ki v tuji župniji hujska ljudstvo, potem ko je zasramoval in razžalil večino navzočih, pokažejo vrata, ali pa z zlobno roko pristopiti k svežemu grobu svojega bližnjika, da se vrže iz pokopališča zadnji dar ljubezni ostalih, nagrobni križ, ker je bil na njem preprost nemški napis? To se je zgodilo v Podgorju leta 1906 na povelje tamošnjega „duhovnika.“ — Tako pišejo „F. St.“ Vse je le izraz onemogle jeze in sramu nad nesramnostjo in podivjanostjo lastnih pristašev, ob enem pa nove, ravno tako nesramne obdolžitve, na katere bodo prizadeti gotovo primerno odgovorili. In tako gre vedno naprej. Da bi se oprali svojih lumparij, počenjajo nove. Slovensko ljudstvo pa vse bolj spoznava take svoje „prijatelje“, in prepričani smo, da bo kmalu prišel čas, ko bo enkrat tudi pošteno in temeljito obračunalo s temi Judeži nad lastnim rodом in jezikom. In to je edini pravi odgovor na vsa taka zlobna obrekovanja!

**Košičev Pepi in slovenska duhovščina.** Znano je, da Košičev Pepi nima duhovščine sploh nič kaj rad, posebej pa mu je še slovenska duhovščina, katera narodno čuti in tudi tako dela, menda hud trn v peti. V zadnji številki „Mira“ je bil priobčen oklic iz „Slovenca“ iz leta 1867, v katerem se je priporočalo za slovenskega deželne poslanca očeta Pepčkovca. To pa ni bilo vseč nemškemu sinu slovenskega očeta, in pisal nam je dopisnico, katera je res vredna njega. V tej dopisnici imenuje Košič slovenske duhovnike: „politische Hetz- und Mord-Pfaffen“. Za danes pribijemo samo to, prihodnjič pa izpregovorimo resno besedo o J. Krassniggu, p. d. Košičevem Pepiju.

**Št. Ilj.** (Pogreb.) V deželo mrtvih nam je preselila dne 16. t. m., ob 7. uri zvečer nemila smrt prepoštovanega našega g. župnika, I. Kr. Zablatnika. Bolehal je že dolgo vrsto let in iskal pri raznih zdravnikih pomoči, pa je nikjer ni mogel najti. Od božičnih praznikov sem postelje sam ni mogel več zapustiti. Moči so mu vidoma pešale. Tri dni pred smrtjo mu je bolezen vzela besedo, in kakor sveča ugasne, tako tiho in mirno je, previden za zakramenti za umirajoče, v sredo zaspal v Gospodu. Pogreb se je vršil v soboto dne 19. t. m., ob 10. uri dopoldne. Mrtvaški spreved je vodil preč. g. Fl. Izop, prošt v Spodnjem Dravogradu, ob asistenci preč. g. dekana Janeza Schaubacha in 14 drugih gg. duhovnikov. Krsto je spremljalo na stotine ljudstva. Pevsko društvo „Slavček“ pa je zapelo pokojnemu dve ginljivi nagrobni. Da pa je bil g. župnik v svoji župniji v resnici priljubljen, kaže že dejstvo, da je polovico svojega življenja pastiroval v Št. Ilju ob Dravi in nikoli v tem dolgem času ni imel kakega razpora s svojimi farani, ki ga bodo gotovo ohranili v večnem spominu. Vsi mu pa želimo: Naj v miru počiva!

**Škofiče.** (Javno vprašanje visoki c. kr. deželni vladi v Celovcu.) Občinske volitve za občino Škofiče so se vršile dne 26. julija 1906. Dne 3. avgusta se je vložil protest proti tej volitvi na visoko c. kr. deželno vlado, a do danes, torej po preteku celih šestih mesecev, ta protest še ni rešen. Podpisani vprašajo v vsej globoki ponižnosti visoko c. kr. deželno vlado, kedaj, ali vsaj po preteku koliko novih mesecev, misli rešiti ta ugovor? Več volilcev.

**Žrtva Vrbskega jezera.** V Vrbskem jezeru se je utopil 60letni ključavničarski pomočnik Dominik Dus. Šel je iz Poreč po ledu na Otok, ker pa je bil led še preslab, se mu je vdrlo. Izginil je tako hitro pod ledom, da ga ni bilo mogoče rešiti.

**Loče.** Blagorodni gospod urednik! Ker me Vaš dopisnik iz Brnce v zadnji številki „Mira“ sumniči, da nisem storil svoje dolžnosti pri volitvi, obvestim Vas, da sem bil istega dne bolan, da nisem mogel maševati in se torej tudi volitve ne udeležiti. Z vsem spoštovanjem Jak. Knaflič, župnik.

**Zahomec v Zilski dolini.** Dan 27. januarja t. l. je bil za nas dan izrednega veselja in užitka. Ta dan je priredilo „Slovensko katoliško izobraževalno društvo Zila“ v gostilni pri Rihtiku predpustno veselico, katera je privabila toliko gostov, da so bili dokaj veliki gostilniški prostori zasedeni do zadnjega kotička. Ob določeni uri pozdravi g. Jožef Miklavčič, provizor v Gorjah, došle goste ter poudarja v kratkem govoru potrebo izobraževalnega društva za naš kraj in svabi ljudstvo, naj se ne pridružuje onim, ki se tako koristnemu društvu samo posmehujejo. Nato so uprizorili društveni člani burko: „Trije tički“. Začudenje, veselje in radost je sijala vsem navzočim iz oči, ko so videli, kako spretno se znajo kretati naši fantje na odru, kakor bi prebili vse svoje življenje na odru, ne pa pri napornem delu. Nekaj igralcev je šele prvokrat nastopilo, a njihov nastop je pokazal, da imamo

v njih izvrstne moči za gledališke predstave. Naj omenimo samo Ivana Pip, Jakoba Wigele, druge pa poznamo že od prejšnjih predstav kot izvrstne igralce. Da, težko bi bili razsodili, kateremu izmed igralcev bi se naj prisodilo prvenstvo. Vsestranski smeh in veselje gledalcev jim je bilo v plačilo. Pri prosti zabavi so krepko udarjali tamburaši iz Brnce, a mladina se je veselo zavrtela v plesu. Zahvala za to, da se je ta veselica tako dobro obnesla, gre pred vsem društvem članom samim, kakor tudi tamburašem iz Brnce, ravno tako pa tudi gostom, ki so pripomogli, da so se pokrili stroški, in da je ostalo še nekaj čistega dobička, ki se porabi za društvene namene. Z jedjo in pijačo nam je dobro postregel gostilničar Rihtik, katerega vsem zavrednim Slovincem toplo priporočamo.

**Gorje v Zilski dolini.** Neki dopisun se je spravlil v zadnji številki takomenovane „Bauern-Zeitung“ v nekem dopisu nad naše izobraževalno društvo „Zila“. Dopis je naslovljen iz Strajevasi, a naše butice niso tako trde, kakor je njegova, da bi ne vedeli, v kateri kovačnici je bil skovan. Dotičnik se peni jeze nad veselico društva „Zila“ in ne ve, kako bi odvrnil goste. A vsako sredstvo mu je dobro, torej: „frisch denunziert“. Gospod „Bindischer“, kakor ste se sami blagovolili imenovati, ali se ne pravi to denuncirati, ako pišete, da načelnik krajnega šolskega sveta namerava poslati svojega sina na veselico, ker imate očividni namen, to „vnebovpijoče dejstvo“ naznaniti ne bralcem dotičnega časnika, ampak neki gotovi osebi v Celovcu, s katero je imenovani načelnik v sorodu in katera oseba hoče cele Gorje komandirati. Kaj more društvo „Zila“ zato, da je vaše zborovanje v Draščah bilo tako slabo obiskano? Gotovo ljudje vašega vabila niso razumeli, ker je bilo nemško, in gospod učitelj so premalo raztolmačili šolarjem, kaj „ajnladunge“ pomenijo, ko so jim napisali na šolsko desko (!): „Einladung . . . itd.“, kar so morali otroci prepisati na lističe in jih raznašati okrog. Kaj ne, g. Palla, zato je tudi preskrbljeno v novem učnem redu? Samo tiho na uho pa vam še povem, da bi vam, gospodine, bilo jako potrebno nekoliko več izobrazbe, da bi, ker že tako radi pišete, ne pisali več takih stavkov, kakor je oni ki se končuje: . . . „Zwick ist“, in v to svrhu vam priporočamo izobraževalno društvo „Zila“, da se naučite tudi slovensko, zakaj s svojo „bindiš špraho“ ne pridete daleč. Pa heul!!

**Iz Zahomca v Zilski dolini.** Prav pokorno javljamo gospodom učiteljem, da je na veselico izobraževalnega društva vendar malo več ljudi prišlo, kakor so jih oni nam privoščili in prokovali. In prav ponižno jih prosimo, naj bi se ne jezili preveč, da so tudi nekateri občinski odborniki tako drzni bili in obiskali našo veselico v kljub prepovedi gorjanskega učenjaka v „Bauern-Zeitung“. Ja, pa kako lušno je bilo! Gospodje, zakaj pa niste prišli, gotovo bi vam ne bilo žal. No, sicer pogrešali vas pa ravno nismo, kajti udeležba je bila ogromna. Našemu izobraževalnemu društvu je pa lepa udeležba zopet nov dokaz, kako so njegove prireditve priljubljene med ljudstvom. Le par Gorjancev se je zbal učiteljev; tistim pa svetujemo, naj zanaprej kijkljo oblečejo, kajti hlače nosijo že učitelji za nje.

**Brda na Zili.** Občeni zbor našega kat. slovenskega izobraževalnega društva se je dne 27. januarja prav lepo vršil. Vsi govorniki so izvršili svoj nalogo prav dobro; vendar pa je bil č. g. Mat. Trepal, provizor v Melvičah, „mož dneva“. Njegov govor bil je naravnost krasen; vzlet iz našega versko-političnega življenja. Ljudstvo je spoznalo svoje prijatelje. Obisk je bil dovoljen, dasiravno se je shod šele v zadnjem „Miru“ razglasil. Iz dveh vasi smo pričakovali obilnejše udeležbe; a to pot ni bila mogoča. Društvo šteje nad 70 udov.

**Javno vprašanje.** Neki učitelj na jezikovni meji Zilske doline ima navado, da si vse duševne proizvode nam nasprotnih časnikov, tičoč se g. poslanca Grafenauerja, zapisuje. Ali si je zapisal tudi dejstvo, da je bil en razred njegove šole dne 22. januarja 1907 zakurjen do 6, reci šest stopinj R.?

**Brda na Zili.** Kako dolgo so zidali babilonski turn? Kdo ve? Natanko tega nihče povedati ne more; a približno so ga zidali tako dolgo, kakor se pripravljajo naše občinske volitve, katere tudi včeraj, dne 27. januarja, niso še bile razglašene. To dejstvo postaja že uganka. Naši protesti in rekurzi še do danes niso rešeni ker v postavi zato ni določen čas. Čudimo se! Jeli res tako težavno razločiti, ali voli „Blic“ v prvem ali drugem razredu? Vemo, da je ta volilec „der Stein des Anstosses“; a kar je, pa je. Naši nasprotniki pridno agitirajo, posebno pa „puklasti lisjak“ rezgeta po občini in zunaj nje. V zadnjem času pridružil se mu je tudi „suhi

rudar“, kateri svoja usta bolj razteguje, kot svoj „meh“. Če pa naši volilci nosijo hlače v resnici, bo ves trud naših nasprotnikov zastoj. Na dan volitve pokažite, da ste v resnici katoliški možje in ne farizeji. Potem mirno pričakujemo dneva volitve. Nasprotnikom pa pokažite pri njih „verbanju“ duri, saj Vi ste gospodarji na svoji zemlji, in nihče drug. Laž je, kar pravijo nasprotniki, da se gre za slovenščino; zakaj so pa Nemci potem v več občinah zilske doline liberalce vrgli s prestolov, saj tam se gotovo ne gre za „nemščino“, še manj pa za „slovenščino“. Katoliški kmet naj bo gospodar v občini! Proč s hinavci!

**Podljubelj.** G. Val. Maurer je dalj časa že stopal okrog udov našega društva, da bi tudi pri njem enkrat „nekaj“ priredili. Ker ima še precej velike prostore in je tudi postrežljiv človek, sklenili smo pustno veselico prirediti pri njem. Kdor „izmakne“, plača 20 kron. Rdečkarji pa so mu tako zavidali tistih par grošev, ki bi jih zaslužil, da so mu pretili s popolnim bojkotom gostilne in mesnice, če ne prekličo pogodbe in ta črnim ne odpove. In preklical jo je. Veselica torej ne bo pri g. Maurerju, ampak v prostorih gospe Katarine Ahac „Kajzer“ in se začne popoldne ob 4. uri.

**Šmarjeta v Rožu.** Občinske volitve so se vršile pri nas v znamenju popolne nedelavnosti slovenske stranke in brezbriznosti celega občinstva. Od vseh 193 volilcev jih je prišlo k volitvi samo — 30. Z najmanjšo agitacijo bi prišel cel odbor v prav odločne slovenske roke, tako pa je postal občinski svetovalec celo nadučitelj Gabron. Prejšnjemu županu, ki je tako „lepo“ otvoril bauernbundarski shod na Kočuh, smo sicer odmaknili županski stolček, tako da se je vsedel namesto na njega, prav kakor je dolg in širok, na tla, vendar bi se lahko storilo in doseglo veliko več. Novi župan je sposoben slovenski kmet, kateri je čutil že sam na sebi brezobzirnost in surovost nemčurskih mogotcev, in upamo, da se bode zavedal, da je slovenski župan slovenske občine. Pričakujemo tudi, da se ne bode oziral toliko na nasvete svetovalca, marveč na nasvete in mnenje svojih tovarišev, slovenskih kmetov, s katerimi ga družijo ena kri, enake težave, ena vzgoja. Sicer smo pa vendarle prečrtali nekoliko račun g. nadučitelju. V drugem razredu jih je prišlo od vseh 37 volilcev k volitvi samo — 6. Ti pa so imeli zapisane na listku samo slovenske može in med njimi dva prav zavedna in odločna narodnjaka. Prvi razred je bil odvolil, ko izve nadučitelj za namero volilcev drugega razreda. Hitro pošljejo po dva volilca in po pooblastilo neke vdove. Pooblastilo dobijo in tudi volilca se odzoveta, kar pač posebno od enega ne bi bili pričakovali nikdar. Nato pregovorijo še dva volilca od pričujočih 6 volilcev in bilo je razmerje 5 proti 4 in tako tista dva odločna slovenska moža in dobro stoječa gospodarja nista bila izvoljena v občinski zastop. Treba je bilo voliti tudi še krajni šolski svet, pa glej jo smolo! Občinski odborniki izvolijo za načelnika šolskega sveta ravno enega izmed tistih dveh narodnjakov, katerim je zabil nadučitelj pristop v občinski odbor. Jezo nadučiteljevo si lahko mislite. Častitamo samo možu, ki je stavil ta izvrstni predlog in ki je tako do skrajnosti osmešil nemčursko rovanje. Načelnik je mlad in odločen naš mož. Mogoče spreobrne še g. Gabrona v slovenskega narodnjaka. Malo naj le poskusi in večkrat ga naj nagovori z lepimi besedami: Biti slovenske krvi, bodi Slovencu ponos. Obžalujemo samo to, da nismo nastopili bolj organizirani, bolj edini. Krivo je temu neko nezaupanje, ki vlada med nami. Kot zaveden vaš soobčan vas pozivljamo, dragi tovariši: Pustimo ob strani malenkostne stvari, časi so resni. Zavedajmo se, da je bila Šmarjeta še pred kratkim časom zavedna slovenska občina, ki je pošiljala v Celovec k deželno- in državnozborskim volitvam vselej slovenske volilne može. Časi so se spremenili. Volilnih mož ne volimo več in tudi s celovško okolico več ne volimo, marveč mi bomo pri prihodnjih volitvah volili s slovensko podjunsko dolino, in takrat bode se štel vsak naš glas in lahko se tu zgodi, da postanejo naši glasovi usodepolni za zmago nemčurskega ali slovenskega kandidata. Vas pa, ki ste nekdanj vodili naše očete v volilni boj do zmage, in ki še živite med nami, vas pa rotim in prosim: stopite na čelo našemu gibanju, ali vsaj nam ob stran ob prihodnjih državnozborskih volitvah, zastavite ves svoj vpliv pri sosedih in znancih za čast in slovenstvo slovenske Šmarjete.

**Radiše.** (Poroka.) Dne 28. januarja, ob 3. uri popoldne, je bil na Radišah poročen Mart. Wrulih, p. d. Toltanov na Lipici, zdaj p. d. Culehnar na Rutah, in Marija Korpič, p. d. Culehnarjeva hči na Rutah.

iz Radiš. Začetek ob 6. uri. Vstopnina 20 vin. (Več se tudi vzame). K obilni udeležbi vabi odbor.

**Vabilo k predpustni veselici**, katero priredi slov. kat. izobraževalno društvo „Lipa“ za Velikovec in okolico v nedeljo dne 3. februarja 1907 v prostorih „Narodnega doma“ v Velikovcu. Začetek ob 1/2 4. uri popoldne. Spored: 1. „Naprej zastava slave“. Svirajo društveni tamburaši. 2. A. „Foerster: Ljubezen do domovine“, poje društveni zbor. 3. „Lepa naša domovina.“ Svirajo društveni tamburaši. 4. P. H. Sattner: „Perice“, poje društveni zbor. 5. Zakleta soba v gostilni pri „zlato goski“. Veseloigra v enem dejanju, igrajo društveni igralci. 6. „Dolina tutje“, svirajo društveni tamburaši. 7. Dr. Gustav Ipavic: „Predica“, poje društveni zbor. 8. „Slovenec sem“, svirajo društveni tamburaši. 9. Srečolov. 10. Dr. G. Ipavic: „Mrzel veter tebe žene“, poje društveni zbor. 11. Prosta zabava in ples. Vstopnina za osebo 40 vinarjev. Ker je čisti dobiček namenjen v društvene namene, se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi odbor.

**Št. Rupert pri Velikovcu.** (Dodatek k zadnji božičnici.) Za božičnico so nam v denarju še poslali: č. g. Jernej Pšeničnik, župnik v Globasnici, 5 K; Katica Silan p. d. Zilanova 2 K. Denarni prispevki za našo božičnico iznašajo tedaj skupaj 1160 K 68 beličev. Bog plati vsem stoterno! Vodstvo „Narodne šole“.

**Kat. slov. pevsko in izobraževalno društvo „Peca“ v Možici** priredi na Svečnico, dne 2. februarja, ob 4. uri popoldne svoj zabavni večer v Poljani. Spored: Nagovor predsednika; igre: „Jeza nad petelinom in kes“, „Kmet Herod“, „Kmet in fotograf“. Petje. Vstopnina 20 vin. K obilni udeležbi vladno vabi odbor.

**Slovensko planinsko društvo** je razposlalo vabila za planinski ples, ki se priredi dne 2. februarja. Kdor po neljubi pomoti ne dobi vabila, naj blagovoli to javiti odboru, da se mu vabilo dopošlje. Sicer pa opozarjamo, da se zunaj Ljubljane posamezna vabila večinoma niso razposlala in da jih nadomešča vabilo, objavljeno v „Planinskem Vestniku“. Planinski ples je pa itak obče pristopen brez vabila in je treba preskrbeti le vstopnice, ki se dobe v trgovinah I. Korenčana, Gričar in Mejača, A. Škofa in E. Skušaka v Ljubljani in na dan plesa v „Narodnem domu“ pri društveni blagajni. Na mnogoštevilno udeležbo vabi odbor.

## Književnost in umetnost.

„Izdajavec.“ Zgodovinska povest iz turških časov. Spisal F. V. Slemenik. Str. 130. — L. 1873 je izdala Družba sv. Mohorja, ki je takrat štela 21.892 udov, poljudno povest „Izdajavec“, ki je pri bralcih našla mnogo priznanja. Večkrat se je izrekla želja, naj se knjiga ponatisne, ker bo dobro došla čitajočemu občinstvu. Družba je tej želji ustregla in „Izdajavec“ je sedaj izšel v drugem natisku. Povest je lepo zasnovana, polna iskrenega domoljubja in zelo zanimiva. Toplo jo priporočamo! Štane mehko vezana za ude 80 vin., za neude in po bukvarnah 1 K, po pošti 20 vin. več. — Družba sv. Mohorja bo izdala zanaprej tudi druge ponatisne prej izdanih, sedaj že redkih povesti itd.

## Gospodarske stvari.

### Črtice o govedarstvu.

(Piše Fr. Dular.)

V tisti deželi je blagostanje doma, v kateri napreduje živinoreja in v kateri cvete poljedelstvo. (Dalje.)

Več krme pa boste pridelali samo tedaj, če svoje travnike bolje obdelujete in če pridelujete potrebno krmo tudi na njivah.

Na njivah pridelujete lahko različne vrste detelje (lucerne, esparzete, domačo deteljo, laško deteljo), različne mešanice detelj in trav, krmska zelišča, korenstvo ter gomolnice.

Lucerna je najboljša vrsta detelje za tiste kraje, kjer dobro uspeva. Ona daje v poletnem času najboljšo in najtečnejšo (seveda radi napenjanja precej opasno) zeleno klajo, ki trpi od pomladi do jeseni. Pa tudi suha lucerna je vrlo dobra krma. Ona je boljše od domače (kranjske, štajerske ali navadne) detelje, ker da na dobri njivi več krme, ker se kosi v letu 4 do 5 krat, ker ni glede hitrega napenjanja tako nevarna, ker daje spomladi bolj zgodnjo klajo in ker trpi na dobri njivi 8 do 10 let. Lucerna potrebuje globoke, dobre, rodovitne ilovnate in apnene zemlje; na slabi njivi ne uspeva. V vlažnem prostoru ne raste dolgo, ker ji odgnijejo korenine. Tudi peska, proda in šote ne trpi. V gorkih krajih bolj uspeva, kakor v hladnih, če-

prav bi bila zemlja enaka. Za lucerno morate zemljo prav pognojiti, globoko preorati in plevela očistiti. Najbolj ji ugajajo močno pognojene okopavine t. j. njive, kjer je rasel prej krompir, repa itd. Lucerno morate kositi prej, predno se dobro razcvete, ker kasneje močno odrveni ter izgubi mnogo svoje tečnosti.

Kranjska (domača, štajerska, navadna) detelja je za klajo slabjša kakor lucerna, kakor sem ravno prej povedal. Ta detelja potrebuje globoko, težko in nekoliko vlažno zemljo, ali vendar ne močvirnate, ker na nji rada pozebe. Najbolj ji ugaja bolj vlažno in hladno podnebje, presuhi in pregorki kraji pa ne. Iz tega posnamete lahko nauk, da v hladnih krajih naše Koroške, ki ležijo na vznožju visokih gora, domača detelja bolj uspeva, kakor pa lucerna, ker ti zadnji prija prav gorke lege. Navadna detelja raste najbolj na dobro gnojeno ilovnati zemlji, v kateri je dosti apna; peščena tla pa niso za njo. Večidel se kosi prvo leto kot strnišče, a v drugem letu da dve dobri košnji; v mešanicah s travo pa daje po tri leta precej obilno krmo. Domačo deteljo pokosite, ko so postale glavice rdeče. To vrsto detelje je lahko spoznati ob cvetju po rdečerrjavih glavnicah, pa tudi po temnozelenem perju, po katerem je videti belkaste ali temne lise.

Esparzeta (tudi turška ali španska detelja imenovana) je večletna (trpežna) detelja, ki raste tudi na slabih njivah, na pustih legah, na kamenitih in peščenih tleh, t. j. na takih, kjer druga detelja sploh ne uspeva. Ona je večletna (kakor lucerna) toda daje v letu samo eno dobro košnjo, a druga je že mnogo manjša. Turška detelja je prav dobra krma, bodisi že zelena ali suha, ki ima to dobro lastnost, da govedi tako lahko ne napenja, kakor domača detelja, ali pa lucerna. Glede napenjanja je najbolj nevarna domača detelja, potem sledi lucerna, a najmanj nevarna je esparzeta. Med vsemi krmskimi rastlinami naša esparzeta v kameniti zemlji še najboljše košnje. Najbolj ji ugaja solnčnata in suha lega; mokra lega in močvirna zemlja pa nista za njo. Esparzeta zgodaj cvete; zatorej jo morate zgodaj, t. j. v početku cvetja pokositi, če hočete imeti tečno krmo. Če prezori, je prav trda, pusta in slabe tečnosti.

Rdeča ali laška detelja (inkarnatka) ima kakor kri rdeče in podolgaste cvetne glavice. Zaradi lepih rdečih glavic jo imenujemo pri nas rdečo deteljo. To ime pa ni popolnoma značilno, ker ima tudi domača detelja rdečerrjavo cvetje; ali ta ima okroglaste glavice, laška detelja pa bolj podolgaste. Rdeči (laški) detelji prija lahka in srednje težka zemlja. Osobito dobro raste na peščeno-ilovnati zemlji. Na mokrih njivah slabo uspeva. Proti mrazu je zelo občutljiva, zato ob premrzlih zimah rada pozebe ali pogrije; v gorkem podnebju torej bolj uspeva, kakor v mrzlem. Ta detelja, katero je pokositi v začetku cvetja, daje samo eno košnjo.

Lucerna zahteva dobro in suho zemljo, domača dobro in vlažno (ne močvirnato) lego; laški detelji ugaja dobra peščeno-ilovnata in suha zemlja, a esparzeta raste tudi tam, kjer ne uspevajo druge detelje, in sicer na kamenitih in peščenih prostorih, samo da so proti solncu ležeči.

Na nekaterih krajih sama detelja ne uspeva, bodisi zavoljo neprikladne zemlje, ali pa vsled mokrih tal. V takih in enakih slučajih storite bolje, če sejete med deteljo semena različnih trav, ker na ta način imate navadno boljše košnje. Mešanica detelje in trav daje tudi bolj zdravo in bolj prikladno klajo. Pa tudi to moram omeniti, da se mešanica lahko seje že v nekaj letih na tisto njivo, samo detelja pa ne. Vrhu vsega tega se s setvijo mešanice zemlja veliko bolj enakomerno izkorišča, ker detelja vleče svoj živež s svojimi dolgimi koreninami iz spodnjih plasti, trave s kratkimi koreninami pa iz zgornje. Pa tudi na to moram vas opomniti, da niso neugodni vremenski vplivi mešanicam nikoli tako škodljivi, kakor sami detelji; ravno isto velja tudi glede škodljivcev in rastlinskih bolezni. (Dalje sledi.)

**Loterijske številke** od 26. januarja 1907.

Gradec	21	14	28	23	33
Dunaj	43	66	41	82	42

## Ponudba.

Ker po „Slovenca“ ni mogoče najti kandidata za mesto Ljubljano, ponujamo častitim klerikalnim in liberalnim volilcem ljubljanskega mesta za kandidata onega koroškega Slovenca, katerega si sami izberejo. Fotografijo prinese „Domoljub“.

## Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

Ker se Vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vseh vrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

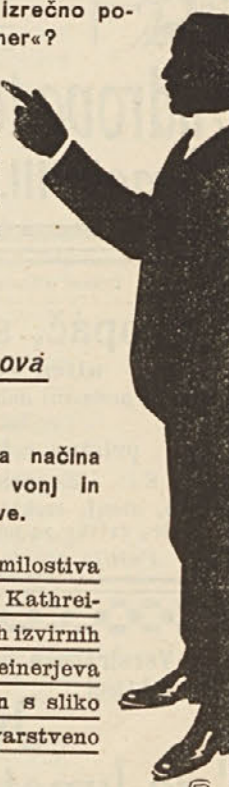
Zakaj le

**Kathreinerjeva Kneippova**

**sladna kava**

ima spričo posebnega načina svojega proizvajanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.



## Vabilo.

Hranilnica in posojilnica za Št. Lenart pri sedmih studencih in okolico bo imela svoj

### letni občni zbor

na prvo postno nedeljo, t. j. dne 17. februarja 1907, ob 4. uri popoldne pri Majerču v Št. Lenartu s sledečim sporedom:

1. Računsko poročilo in odobrenje računskega zaključka.
2. Razdelitev čistega dobička.
3. Volitev odbora.
4. Čitanje revizijskega poročila leta 1904 in 1906 ter ukrepi vsled istega.
5. Razni nasveti.

K obilni udeležbi se vabijo vsi zadružniki. Odbor.

## Gostilna

„pri zlatem studencu“

Lidmanskega ulice št. 8

v Celovcu.

Podpisani priporočam prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu

===== svojo gostilno =====

v kateri bom svojim cenjenim gostom vedno postregel z izborno pijačo, dolenskimi, štajerskimi, avstrijskimi, tirolskimi vini in pivom iz Schleppejeve pivovarne v Celovcu ter z vedno svežimi gorkimi in mrzlimi jedili. Prenočišča po nizkih cenah. Prostorni hlevi in veliko dvorišče za izpreganje.

**Vsako sredo slovenski klubov večer.**

Za mnogobrojni obisk se priporoča

**Janez Otič,**

gostilničar „pri zlatem studencu“.

Kupujte

**PARAMENTE**


le pri tvrdki

**JOS. NEŠKUDLA**

protokoliranem velezavodu za izdelovanje cerkvene oprave

v **OLOMUCU.**

Dobavlja paramente 20% cenejše od vsake avstrijske tvrdke. Dobavitelj Njene c. in kr. Visokosti nadvojvodinje Izabele na Dunaju in 16 stolnih kapiteljskih cerkev v Avstriji in na Ogrskem.



**Poskusite**  
in priporočite  
= izdelke =

**Vydrope tovarne hranil**  
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

§ § § Trikrat odlikovan s srebrno svetinjo. § § §

**J. Kopáč, svečar v Gorici,**  
ulica sv. Antona št. 7,  
priporoča prečistiti duhovščini, cerkvenim oskrbništvom  
ter g. trgovcem

**pristine čebelno-voščene sveče**  
kilo po K 5.—. Za pristnost teh sveč jamči s svoto 2000 K.  
Kadilo, steni, steklo za večno luč, sveče slabše  
vrste, zvitke za pogrebe po dokaj nizki ceni.  
Pošilja prosto embalaže in poštnine.

Vsestransko hvalo in priznanje dosegel  
je letošnji

**Koledar**  
za kmetovalca 1907.

Uredil deželni nadzornik J. Legvart.  
II. zelo popolnejši letnik z vsebino:

Kratek opis umne živinoreje; zlata prava živinoreja, krmljenje goveje živine in prašičev.

Prašičjereja, mlekarstvo, preiskovanje mleka, boleznih mleka. Obdelovanje travnikov, naprava in osuševanje travnikov, umetna in naravna gnojila. Sadjereja, naprava sadovnjaka.

Vinoreja, priprava dobrega vina. Kmet. zakoni. Hmeljarstvo. Preračun v kile, orale in hektarje. Koledar, sejmi, in še mnogo drugega.

Večan je letos v posebno močno platno.  
Cena s pošto K 1.80, in se naroča pri  
**Ivan Bonaču v Ljubljani.**

Vsled prihranitve dragega povzjetja se naj znesek naprej doloži.

Noben vesten gospodar naj ne bode brez tega prepotrebne koledarja.

Vsi p. n. čast. župni uradi in samostani se najvljudnejše prosijo, da ne naročujejo inozemskih izdelkov, kadar rabijo

**stenje za večno luč**  
temveč si nabavijo novi cevasti steni

**»Excelsior«**

ki ima nasproti Guillon-stenju prednost, da gori tudi v manj vrednem olju. Cena škatlici, ki zadostuje za eno leto, je samo K 2.—. Nadalje priporočam popolne aparate za večno luč, kristalne svetilnice, najfinejše olje, steni za večno luč à la Guillon, impregnirano oglje za kadilnice, kadilo, voščene sveče itd.

**Viktor Iraš,**  
izdelovalec cerkvenih potrebščin,  
Treibach (Koroško).

Čast. g. Filip Streiner, kn. šk. duh. svetnik, inspektor in župnik, piše v svojem pismu z dne 27. nov. 1906:  
„Naznanjam Vam, da sem z Vašimi stenji „Excelsior“ zelo zadovoljen. Gorijo tudi prav dobro v navadnem olju, mnogo boljše kakor Gersheimovi in Guillonovi. Ravno tako sem tudi zadovoljen z oljem in kadilom, ki sem ga naročil pri Vas.“

Čast. župni urad Polom na Kočevskem piše z dne 28. nov. 1906:  
„Zahvaljujem se Vam za svoječasno pošiljko stenjev „Excelsior“. Ti steni so zares uporabni tudi za manj vredno olje, v katerem francoski steni ne gori. Prosim, da mi pošljete . . .“

**Pozor! — Čitaj! — Pozor!**  
Pakraške  
**želodčne kapljice.**

Staro, znano izvrstno delujoče sredstvo pri boleznih v želodcu in črevih — posebno se priporoča — pri zaprtju in zapeki, napihnjenju, kongestiji, pomanjkanju teka, kréh itd. Nedosegljivo sredstvo za dobro prebavo.

Delovanje izvrstno, uspeh gotov.  
**Cena 12 stekleničicam (1 tucat) 5 K franko na vsako pošto s povzjetjem ali če se denar pošlje naprej.**

Manj kot 12 stekleničic se ne pošilja. Prosi se, da se naročuje samo naravnost pri  
**P. JURIŠIČU, lekarnarju**  
v Pakracu št. 58 (Slavonija).

Vsem, ki se čutijo opešane in oslabele,  
so nervozni in brez energije, daje  
**Sanatogen**  
nov življenski pogum in življensko moč. Več kot 3000 profesorjev ga sijajno priporoča. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. Brošurice razpošilja zastoj in poštnine prosto Bauer & Cie, Berlin SW 48, in glavno zastopstvo  
**G. Brady, Dunaj I.**

**Lovske puške**



vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča  
**Peter Wernig,**  
c. kr. dvorni izdelovatelj orožja v Borovljah, Koroško.  
Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

**Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani**  
Dunajska cesta št. 19. (Medjatova hiša)  
zavaruje

1. proti požarni škodi vsakovrstna poslopja, zvonove, premičnine in pridelke;
2. proti prelomu zvonove, in
3. za življenje, oziroma doživetje, in proti nezgodam.

**Edina domača slovenska zavarovalnica!**  
**Svoji k svojim!**

Poštne hran. račun št. 45.867.

**Posojilnica v Radovljici**  
registrovana zadruga z omejenim poroštvom,  
uraduje vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne, ob nedeljah pa od 8. do 12. ure dopoldne v lastni hiši št. 81.  
Hranilne vloge obrestujejo se po

**4**  $\frac{1}{2}$   $\frac{0}{0}$

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod iz lastnega. Za naganje denarja so tudi položnice poštno-hranilničnega urada na razpolago. Posojila se dajejo na hipotekarni kredit po  $5\frac{1}{4}\%$  in na osebni kredit pa po  $6\%$ . Eskomptirajo se tudi trgovske menice. Posojilnica ima tudi svojo  
**podružnico na Jesenicah**  
v Hrovatovi hiši št. 96.

Urduje se vsak dan, kakor v centrali. Vsled otvoritve karavanske železnice se nudi Koroščem ugodna prilika za sigurno naganje denarja.  
**Denarni promet v letu 1905 K 3,200.000. Stanje hranilnih vlog v letu 1905 K 1,877.859.**

# TEHNIK

GLASILO KLUBA SLOVENSКИH TEHNIKOV V PRAGI.

Dopise, ki se tičejo vsebine lista, sprejema uredništvo „Slov. Tehnika“, Praga-Kralj. Vinogradi, Šafaříkova ul. 7. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Dopise, ki se tičejo uprave lista, sprejema upravništvo „Slov. Tehnika“, Praga-Kralj. Vinogradi, Puchmajerova ul. 8, denarne pošiljatve pa tiskarna Dr. Ed. Grégr a syn v Pragi II.

Strokovni urednik: J. V. HRÁSKÝ, profesor češke tehnike v Pragi.

Odgovorni urednik: CIRIL JEKOVEC, slušatelj češke tehnike v Pragi.

## „Slovenski Tehnik“ izhaja dvanajstkrat v letu in je brezplačna priloga osmim glavnim slovenskim listom.

Domovina — Celje, Edinost — Trst, Goranec — Kranj, Mir — Celovec, Notranjec — Ljubljana, Slovenec — Ljubljana, Slovenski Narod — Ljubljana, Soča — Gorica.

„Slovenski Tehnik“ pa se lahko tudi neposredno naroči pri upravništvu, če se vpošlje obenem naročnina za dvanajst številčk v znesku:

**! samo K 1-20 samo:**

na naslov: „Slovenski Tehnik Dr. Ed. Grégr a syn, Praga-II.“

**Insertna naročila** sprejema upravništvo „Slov. Tehnika“. Naročilni listi, z natančno označenimi pogoji, se pošljejo na zahtevo franco in zastoj. **Insertna cena** je zmerna.

**Insertne pristojbine** iztirja: Dr. Ed. Grégr a syn, Praga-II. in to vedno po izidu dotične številke, ki priobči inserat.

**! Uspešno in solidno inseriranje!**

Administracija „Slovenski Tehnik“.

## Morituri vos salutant?

Dr. H. Tuma.

Slavno uredništvo!

Moj članek oddan brez naslova krstili ste: „Morituri vos salutant“ proti mojemu namenu in proti načelu, ki je izraženo v članku samem: „Se je čas, zavijajmo si rokave in hajd na delo!“ Moriturus je človek le takrat, ko ne čuti v sebi več telesne in duševne sile,

kadar se odreka življenju in morituri nismo mi Slovenci, marveč smo zdrav mladenič, ki bujno raste in potrebuje izpodbude in vzgoje, da se v kratkem razvije v krepkega, delavnega moža.

Slovenci nismo v obupnem položaju, nasprotno, vabijo nas od vseh strani prirodne sile in imeniten položaj, da jih izkoristimo sebi v prosep. Nikar naj nam ne prihajajo pomisleki, „da smo majhen narod, ki šteje komaj 1.000.000 duš!“ Jeli niso vse velike svetovne države vzrastle iz malega in posebno niso bili ravno najbogatejši trgovski narodi, omejeni na majhen teritorij in na malo število prebivalcev! Grki, Benečani, Holanci, niso li sijajen dokaz, da ravno omejenost kraja sili človeka na morje!

In nismo-li mi ob Adriji, ni-li Trst, edino pristanišče za donavske države in alpske dežele, na našem narodnem teritoriju?

Bila je do sedaj le usodepolna naša gospodarska zmeta, da smo zalagali vse svoje kapitale v hipoteke v zemljo, ki ni niti bogata, niti rodovitna; iz katere z najboljšim znanjem in največjim trudom dobimo komaj toliko, kolikor zadošča za naše vsakdanje življenje, kam neki, da se obogatimo, da tvorimo kapitale? Edina pot do blagostanja je pot izkoriščanja vodnih in prirodnih sil in pot na morje. Da krenemo to pot, treba je pred vsem vzgoje in poduka, poklicana je v prvi vrsti naša akademična mladina, naši mladi tehniki, da stopijo na to novo pot.

Na moj članek odzval se je obrtnik. Njegovo pismo je pravi odmev mojega prvega članka in je tako aktualno, da ga kar brez dovolitve dotičnega pisca priobčujem:

„V slovenskem tehniku sem čital Vaš spis „Morituri vos salutant“, v katerem mi prav iz srca govorite! Tudi jaz sem prepričan, da kar zamore Nemeč, zamore tudi Slovence! A le pod gotovimi pogoji. Večina Vaših bralcev bo mislila, da se tehniki v Nemčiji več

naučijo kot pri nas v Avstriji. A to ni istina! Saj je avstrijskih tehnikov veliko število v Nemčiji, tudi Slovencev, in tudi po drugih deželah, tudi v Ameriki.

Kaj — bo pa marsikateri dejal — morda pa naši domačini še Nemcem pomagajo povzdigovati njih obrt in industrijo na še višjo stopnjo njenega razvitja? Da, to je resnica — in za nas je žalostna resnica! A naši so prisiljeni svojo domovino zapuščati, ker ta jim ne da kruha — ali pa prav revnega! Tako so odšli tudi moji trije sinovi. Ne da bi oni ne bili nič vredni, ampak so absolvirali tehniko na Dunaju z odliko in so tudi zelo čislani v njih stanu. Prvi je pri Siemens & Halske v Berlinu, drugi je voditelj kemične tovarne Viktor Adlerja v Oberlaa in tretji je pri državni železniški direkciji v Trstu. Zanjemu pa nek Ljubljčan in kolega vedno piše iz Newyorka, da naj pride tja, ker tu ni spoznanja in ne primerne plače njegovi zmožnosti. Da je tako odhajanje naše zmožne mladine žalostni položaj naše domovine, bo vsakteri spoznal.

Kaj pa je krivda, da so prisiljeni naši mladeniči, akoravno so se na visokih šolah odlično sponesli, vendar domovino zapuščati in s trebuhom za kruhom iti? Kaj drugega, kot da se drugod denar za vedo kaj lahko zedini. Pri nas pa ne! Pri nas ni denarja, kakor le proti vknjižbi. Ta pa je le za kmetovalca! Pri industriji pa je treba varnost iskati le v gotovosti naravnih zakonov in moči, katere se v industriji namerava vporabiti, in pa v gotovosti, da jih ustanovitelj in voditelj te industrije pozna in zna izkoristiti.

Kolikokrat se sliši pritožbe: kjer je pri nas kos kruha, ga imajo le Nemci ali tujci v rokah. Pa temu se ni čuditi, dokler pri nas omenjene razmere obstoje. Drugod se kapitalisti koj poprimejo človeka, ki jim s ka-

## EDINA SLOVANSKA DELNIŠKA ŽIVLJENSKA ZAVAROVALNICA.

**Najugodnejše in najcenejše zavarovanje:**

- Za slučaj smrti.
- „ „ „ in doživetja.
- Zavarovanje dote in oprave nevest.
- Moderno zavarovanje s sočasnim obrestovanjem vseh vlog.
- Moderno zavarovanje s sočasnim zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
- Najrazličnejše kombinacije zagotavljenja pokojnine.

**Najboljši zavarovalni pogoji:**

- Zavarovani znesek se izplača popolnoma tudi v slučaju samomora, dvo-boja, če je bilo zavarovanje dve leti brez prestanka v veljavi.
- Zavarovalne listine ne zapadejo, če so tri leta v veljavi, in če ni nanje podano posojilo.
- Zavarovalne listine, ki so bile vsled neplačane zavarovalnine zmanjšane ali zapadle, se more kadarkoli tekom treh mesecev obnoviti; to obnovenje ni odvisno od zdravstvenega stanja še živečega zavarovanca.
- Na zavarovalne listine, ki so najmanj tri leta v veljavi, dovoljuje družba posojila za zmerne obresti.
- Vojni riziko je v vseh zavarovanjih (izvemši samo vojake po poklicu in osebe, ki izvršujejo vojaško službo pri mornarici) takoj od začetka zavarovanja, in sicer do zneska kron 10.000 brezplačno všteti.

**PRVA ČEŠKA SPLOŠNA DELNIŠKA NA ŽIVLJENJE**  
DRUŽBA ZA ZAVAROVANJE

v Pragi.

GLAVNO ZASTOPNIŠTVO za slovenske dežele V TRSTU, ulica Torre bianca št. 21. I.,  
kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila.

➡ Zaloga 1. in 2. štev. nam je popolnoma pošla. ➡

ko industrijo obeta več kot 6%. Pri nas pa ga zasmehujejo, ko jim zagotavlja 16%.

Tukaj je najlepša prilika vpeljati elektrokemično industrijo, kakoršna je posebno v Nemčiji že visoko razvita, pri nas, in posebno na Kranjskem in Primorskem pa še nepoznana.

Priložnost velik dohodek doseči, da ni bolje želeži!

Srednomernih 1000 konjskih sil je tukaj na razpolago, katere bodo kot električna moč s 5% obrestmi in 3% amortizacije stale vsaka komaj 60 K na leto, proti 150 K, katere stane vsaka parna konjska sila pod najugodnejšimi pogoji. Ta razloček se še leto za leto večja, ker pri vodni gonilni sili ni tekočih stroškov skoro nič in amortizacija splača skoro vse. Pri parni gonilni sili pa ostanejo tekoči stroški vedno, in ti znašajo večino, katera ni amortizavna.

Potem je tukaj poslopja za 150.000 K na razpolago, katera so stala več nego 1 mil. K. Dalje je lega, kjer bi se vsa vodna sila z mojo vred koncentriralo že v ravnini, da je dovoz tvarine in izvoz izdelka zelo lehak in postaja je le  $\frac{1}{4}$  ure oddaljena. Voda tudi nikdar ne zmrzne in je torej delo vedno omogočeno.

Tudi je tvarino za izdelovanje blizu in vedno po nizki ceni dobiti, izdelke se pa dandanes večinoma iz tujega v Avstrijo uvažajo. Dani so torej najboljši pogoji!

Ali smo prisiljeni vse te dobrote tujcem, ali židom prepustiti? Jaz mislim, da ne!

Ali ne kaže ravno to pismo v kako žalosten položaj smo Slovenci zabredli vsled tega, da smo založili večino svojih kapitalov v hipoteke na nerodovitna ali komaj srednje rodovitna tla? Ali nismo storili gorostasne napake, da nismo našemu kmetu preskrbeli kapitala tujih nemških in italijanskih bank na amortizacijo? Pritegnili smo toliko denarja v deželo, kolikor ga potrebuje kmečki stan in ob enem ga prisilili, da z njim varčno gospodari in da ga vrača potom amortizacije.

Ali nismo pri tem popolnoma pozabili pospeševati našo obrt in industrijalna podjetja?

Tudi v gorenjem pismu predstavlja se nam oče obrtnik, kateri je iz veselja do obrti dal izšolati svoje sinove kot tehnike, a morali so vsi proč v daljno tujino, da do-

be eksistenco, dočim leži borna in prazna industrija v naši kronovini, in on sam ne more vporabiti ni vodne sile ni znanja svojih sinov.

L. 1901, ko je že vsakdo moral vedeti, da bode zagotovljena velika proga čez Goriško, obrnil sem se na različne kapitaliste, da bi se kupilo vodne sile Soče in Vipave s pritoki in po mojem proračunu — obilo računeno — bi se vsa ta vodna sila dobila lahko za 1.000.000 K. Danes je ta vodna sila oddana že skoraj v tuje roke in predstavlja pač trikrat večjo vrednost. Mojemu vabilu odzval se je le eden slovenski kapitalist — živeč na Dunaju —, ki je mojo misel z entuzijazmom pozdravil in izrekel pri tem, da ne more biti nikakega dvoma, da se slovensko občinstvo ne-le na Primorskem, ampak tudi drugod ne potegne za obistinitev te ideje.

No tu zvali so me za to fantasta! Kaka perspektiva za našo Goriško bi bila, ako bi se bila ta ideja vresničila! Samo se sili v ospredje vprašanje po cementnih tvornicah, za katere imamo izborna založišča, po tvornicah za karbid, ker imamo dobrega apnenca, vodne sile in železnice, tvornicah za izdelovanje lesnih izdelkov uporaba vodne sile za samo domače obrti i. t. d.

Dobili smo zakon od 6./3. 1906 o družtvih z omejenim jamstvom. Ali ni čas, da vodstva vseh političnih strank sestavijo „narodno-gospodarski svet“, ki bi s pomočjo ogromnih posojilničnih glavnih sistematično ustanovljal industrijalna podjetja in ob enem poskrbel za veliko ekspedicijsko agenturno podjetje v Trstu?

## Vsakoletna gospodarska razstava v Pragi.

Čitatelj teh vrst naj ne misli, da ga hočemo morebiti mučiti z dolgočasnim referatom in z naštevanjem teh in onih predmetov, ki si jih človek običajno predstavlja jasno šele tedaj, če jih vidi. Naš namen je edino ta, da opozorimo svoje čitatelje na predmet, ki vsekakor zasluži pozornost in živo zanimanje slovenskega občinstva. In opozoriti hočemo na ta predmet zato, ker pretežni večini ni niti znan, dasi bi bila sveta dolžnost vsakega slovenskega kmeta,

ki mu dopuščajo gnotne in druge razmere, da se pride na razstavo, ki smo jo imenovali zgoraj, učiti in črpati iz nje duh gospodarskega napredka.

Razstava! Malo je znano Slovencem o razstavah, in deloma se smatrajo za šport, za razvedrilo bogatašev, deloma tudi za neke vrste baharijo, da se izrazimo tako. O velikanskem reklamnem pomenu razstav se pri nas ne ve še mnogo, žalibog pa še manj o izobraževalnem pomenu one vrste razstav, h katerim spada vsakoletna gospodarska v Pragi, katero prireja v mesecu maju „Osrednja gospodarska družba za kraljestvo Češko v Pragi.“

Sredi maja, v svatojanskih dneh, ko prihite tisoči in tisoči Čehov slaviti v Prago narodni praznik, razstavijo na krasnem „Jubilejnem razstavišču“ dežele svetovaclavske krone cvet tega, kar stvorijo um in pridne roke. Iz vseh krajev in z vseh polj gospodarskega življenja najde opazovalec tu vse, kar zanima naprednega kmeta, ki si prizadeva, da bi dobil iz svoje zemlje kar največ in kar najboljših sadov. In tisoči za tisoči prihajajo, ogledujejo ter si s tem razširjajo svoje obzorje, kupujejo stroje in živino ter razmišljajo, kaj bi se dalo še spopolniti, kaj bi se dalo izumeti novega za obdelovanje zemlje. Od jutra do večera so velikanski prostori polni, in posledice tega je videti na poljih.

Razstavljajo in prodajajo se gospodarski stroji od najbolj priprostega do onega, ki je sestavljen na najumetnejši način, razstavljajo in prodajajo se poljski plodovi, najlepša živina, umetna gnojila, kratko rečeno vsi produkti in potreščine gospodarstva v najzornejši kakovosti. Tako je ta razstava reprezentantinja gospodarstva v čeških deželah. In kot tako jo posečajo vsi učni zavodi, katerih naloga je, da pripravljajo mladino k umnemu gospodarstvu, kot tako jo posečajo oni, ki žele zboljšati svoja posestva, in vsi oni, ki se sploh zanimajo za razvoj poljedelstva in živinoreje. Poleg tega se vrše na razstavi predavanja strokovnjakov in se prodajajo knjige, ki se tičejo gospodarske stroke.

Najimpozantnejši je prvi hip pogled na stroje, ki delajo neprestano, da gledalec jasno vidi način in popolnost njihovega dela in delavne moči, ki so potrebne pri stroju.

## O kemiji in nje pomenu za vsakdanje življenje.

Napisal dr. Vladimir Herle.

Lavoisier je naštel 31 takih snovi, ki jih je smatral za elemente; vendar je še o nekaterih izmed njih dvomil, je li so pravi elementi, in v istini so se dale pozneje še razkrojiti.

Sedaj je znanih vsega skupaj 78 elementov in iz teh elementov so sestavljene vse doslej preiskane, znane in človeku pristopne tvarine na naši zemlji.

Kemiki delijo elemente zaradi boljšega pregleda v dva oddelka, v kovine (metale) in nekovine (metaloide). H kovinam spadajo: zlato, srebro, živo srebro, baker, železo, svinec in cin (kositer); razun tega še platin, cink, nikel in mangan, ki jih pa v prejšnjih časih niso poznali. K takozvanim lahkim kovinam, kojih specifična teža \*) je manjša od 5, pripadajo: litij, natrij, kalij,

kalcij, barij, magnezij in aluminij, same kovine, ki jih stari niso poznali, in razun teh še mnogo drugih kovin.

Med najvažnejše nekovine spadajo ogljik, žveplo, fosfor, arzen in silicij; nadalje plinasti elementi, kakor kisik, vodik, dušik, klor in fluor.

Množine, v katerih nastopajo razni elementi so zelo različne; v največji množini se nahajajo na zemlji kisik, silicij, aluminij, železo in kalcij, tako da sestoji okoli devet desetih naše zemeljske skorje iz zelo različnih tvarin, kojih glavne sestavine tvorijo ti imenovani peteri elementi. Tako se n. pr. nahajata kalcij in kisik v vseh velikanskih pogorjih, ki so iz apnenca; aluminij in kisik se nahajata v vsakej glini; in kjerkoli rase kaka zelena bilka, tam se nahaja gotovo tudi železo v zemlji.

Kar se tiče posebej kovin, so jim lastni gotovi, izrazoviti znaki, po katerih jih lahko ločimo od drugih elementov; odlikujejo se po kovinskem sijaju, ki se n. pr. pokaže za trenotek tudi pri kosu svinca, ako ga z nožem narežemo; vse so dobri prevodniki toplote in elektrike, vse so, izvzemši živega srebra, pri navadni temperaturi trdna telesa, vse so neprozorne ter se začnejo pri gotovi vročini taliti i. t. d.

Glede specifične teže se kovine zelo razlikujejo; natrij in kalij sta lažja od vode ter plavata na njej; specifična teža litija, najlažje nam znane kovine, znaša samo 0,59 gramov. Na drugi strani pa spadajo

nekatero kovine med najtežje doslej znane tvarine, kakor n. pr. platin in ozmij, kojega specifična teža znaša 22,4 grama.

Za vse nadaljno razumevanje je važno sledeče. Rekli smo, da so elementi tiste tvarine, ki se ne dajo več razkrojiti. Če imamo n. pr. 168 gr. železa, ne moremo tega železa več tako razkrojiti, da bi dobili n. pr. 100 gr. ene in 68 gr. kake druge tvarine, od katerih bi bila vsaka od železa različna. Ne, teh 168 gr. železa obdrži neprestano svojo prvotno težo in železo ostane železo, kakor je bilo. Če pa se na teh 168 gr. železa izvrši kaka izprememba, n. pr. na ta način, da železo dalje časa do razžarenja ogrevamo, opazimo, da je na novo nastala tvarina težja, kakor je bilo pa popreje železo in da tehta okoli 232 gr. Ta tvarina ima sedaj vse druge lastnosti kakor železo, na primeren način pa lahko iz te tvarine zopet izločimo ravno 168 gr. železa in to železo je zopet ravno takšno, kakor je bilo popreje; teža mu ostane neizpremenjena in ne moremo ga več dalje razkrojiti. Železo je torej element, nova tvarina pa, ki smo jo dobili, je nastala na ta način, da se je z železom združil nek element, ki se nahaja neviden v zraku, namreč kisik.

Oglejmo si to stvar na podlagi znanih dejstev natančneje, ker je za nadaljno razumevanje velike važnosti!

Če vzamem n. pr. 56 gr. opilkov iz čistega železa in 32 gr. žvepla, ki ga stolčem v prah in zmešam oboje, železo in žveplo

\*) Specifična teža kakega telesa je teža jednega kubičnega centimetra dotičnega telesa, izražena v gramih. Za jednoto se jemlje teža jednega kubičnega centimetra čiste vode (pri +4°C), ki znaša en gram. Če se toraj n. pr. reče: specifična teža čistega železa je 7,8, se to pravi, da je železo 7,8krat težje od vode, ali da tehta jeden kub. centimeter železa 7 celih in 8 desetih grama; kocka, katere rob bi meril en decimeter, bi torej tehtala 7 kilogramov in 800 gramov.



V šumu, ki ga povzročajo motorji mlatilnic in velikanske mlatilnice same, skoro ni slišati moza, ki razlaga sestavo tega ali onega stroja. In obseg tega dela vsakoletne razstave je razvideti iz števila razstavljenih strojev, ki je znašalo letos 1421 komadov. Razstavile so te stroje 104 tvrdke.

Vsekakor je pogled na stroje zelo zanimiv, a za pozornega opazovalca iz naših dežel je pač še zanimivejši pogled na razstavljenih poljske pridelke. Pred vsem zanimiva je pri teh pridelkih njih kemična analiza, ki jasno kaže, koliko redilnih snovi spravi v zrnje racionelno obdelovanje zemlje. Razun tega pa se mora človek diviti tudi zunanji kakovosti vsakega posameznega klasa. In vsakdo se mora tu prepričati, kako silno nespametna je trditev, da se kmečki sinovi v kmetijskih šolah odvadijo kmetovati, kar je med slovenskimi kmeti večkrat slišati.

Govoriti bi se dalo mnogo, mnogo, prav tako o imenovanih oddelkih kakor o živini, o gnojilih i. t. d. Toda ker je naš namen za danes le ta, da občinstvo opozorimo na razstavo, ki naj si jo po možnosti čim prej ogleda samo in ustmeno poroča potem v domovini o tem, kar je videlo, hočemo le površno naznačiti obseg razstave, ki se je delila letos v devet oddelkov, in sicer:

1. Gospodarski stroji in oprava.
2. Gospodarska živina.
3. Gospodarski pridelki.
4. Gospodarski izdelki, potrebščine in pripomočki.
5. Razne zemljedeljsko-obrtne stroke.
6. Obrtno-industrijalni izdelki.
7. Hrana in pijača
8. Gospodarske novosti.
9. Kovaška razstava.

Rekli smo, naj bi Slovenci to razstavo obiskali, in sicer čim najpreje, če mogoče že prihodnje leto. In zakaj?

Pred vsem zato, da vidijo napredek v deželah, ki so nam popolnoma neznane, dasi prebiva v njih narod, ki nam je izmed vseh narodov po simpatijah najbližji. Res je, da si iz samih simpatij naš kmečki stan ne more delati večjih stroškov, a še bolj res je, da bi imel naš narod od tega, da enkrat obiščejo njega zastopniki to razstavo, silno mnogo koristi. Zelo hvalevredno je, da prireja kranjska „Kmetijska družba“ poučna

kolikor mogoče dobro, dobim prah, ki tehta seveda 88 gramov. Ta prah pa je le mehanična zmes železa in žvepla, kajti oba elementa obdržita vsak svoje lastnosti in lahko se posreči ločiti železo od žvepla z mehničnimi sredstvi; če sipljem n. pr. ta prah previdno v kozarec z vodo, ostane žvepleni prah na površju vode, železni opilki pa padejo na dno posode; lahko pa tudi s pomočjo magnetne ločim železo od žvepla.

Čisto kaj drugega se pa zgodi, ako držim stekleno posodo, v kateri se nahaja ta prah, nekaj časa nad plamenom vinskega cveta. V gotovem trenutku začne prah na spodnjem koncu, tam kjer je posoda najbolj razgreta, žareti, in če odmaknem posodo od plamena, vidim, da se to žarenje širi naprej dokler ne žari ves prah. Iz mehanične snovi je postala sedaj popolnoma nova, 88 gr. težka tvarina, ki se imenuje železov sulfid. V tej tvarini sta izgubila železo in žveplo poprejšnje lastnosti: če jo zdrobimo v prah, nima magnet nobene privlačne sile več do nje; žveplo gori, ta tvarina pa ne.

Če naredimo ta poskus večkrat z različnimi množinami železa in žvepla, pridemo še do zanimivega dejstva, da se vse železo združi z vsem žveplom kemično samo takrat, kadar pride na 56 utežnih delov železa, 32 utežnih delov žvepla: če toraj vzamemo 28 ali 14 ali 7 gramov železa, moramo vzeti 16, 8, oziroma 4 grame žvepla. Če vzamemo n. pr. 60 gr. železa pa 32 gr. žvepla, preostane vedno za 4 grame železa in narobe,

potovanja, kakoršni ste bili ono v Švico in letos na Solnograško. In železi bi bilo, da se priredi na podoben način izlet prihodnje leto tudi na to razstavo. Stroški bi bili manjši kakor so bili pri imenovanih potovanjih in glavni moment, ki govori za to je, da tukaj človek na enem mestu vidi vse ono, oziroma še več, kakor drugje na najrazličnejših krajih. Razen tega pride v poštev okolnost, da bi se slovenski kmet seznanil s težnjami českega kmeta in češki kmet s težnjami slovenskega kmeta. Dalje: stroji, kar se jih pri nas naroča, se naročajo običajno v nemških tovarnah, ker svojih žalibog še nimamo; tu pa bi videli, v kakšni kakovosti izdelujejo stroje tvornice bratskega nam naroda, začeli bi naročati pri Čehih in denar bi ostal v slovanskih rokah. In gotovo je, če se hočemo izogniti nazadovanju in propadanju, da nam bo strojev treba naročati vedno več in več.

Opravičena je torej želja, naj Slovencem ta razstava ne ostane tuja. In če bi se organiziral prihodnjič poučen izlet v Prago, je gotovo, da bi nas Čehi sprejeli z odprtimi rokami, kakor so letos z odprtimi rokami sprejeli Lužiške Srbe. Naj bi vzela torej celo stvar v roke kranjska „Kmetijska družba“, in lahko je prepričana, da ji bodo v tem slučaju njeni člani odkritosrčno hvaležni.

Josip Hacin.

## Drobiž.

Klub slovenskih tehnikov v Pragi je imel svoj redni občni zbor 12. X. t. l. Radi pomanjkanja prostora moramo za danes odložiti poročilo. V novi odbor so bili voljeni sledeči:

Predsednikom: stavbenik Peter Brelih.

Podpredsednik in knjižničar: zemljemerec Alfonz Hrovatin.

Tajnik: zemljemerec Stanislav Brinšek.

Blagajnik: zemljedeljski tehnik Ivan Bydlo.

Preglednika: strojnik Ciril Jekovec in stavebnik Josip Pavlin.

**Bakreni rudnik na Slovenskem.** Kakor smo že v prvi številki poročali, se je pričela neka slovenska družba zanimati za opuščeni rudnik v pogorju okoli Cerkna na Goriškem. Glavni vzrok, da se je tedanji rudnik opustil, so bile takratne odvozne, oziroma dovozne težave, kakor tudi nepopolno izčrpavanje rude.

če vzamemo n. pr. na 7 gr. železa 6 gr. žvepla, preostaneta 2 gr. žvepla.

Mične pojave opazujemo, če vzamemo n. pr. 25 gr. živega srebra in 4 gr. žvepla; če to zmes v stekleni cevi razgrevamo toliko časa, da se sliši slab pok, dobimo 29 gr. takozvanega črnega cinobra, ki se po svojih lastnostih popolnoma razlikuje od elementov, iz katerih je nastal.

Če pa razgrejemo 32 gr. žvepla z 127 gr. bakra, opazimo ravno tako, da nima nova tvarina, ki se imenuje žveplov baker in ki je sive barve, lastnosti ne žvepla, ne bakra.

Ti trije poskusi pa nam še nekaj drugega povedo: namreč, da so, če se eden in isti element — v našem slučaju žveplo — kemično združi z različnimi elementi: tiste nove tvarine, ki nastanejo vsled kemične spojite, druge od druge ravno tako različne, kakor so elementi različni med seboj; železov sulfid je nekaj popolnoma drugega, kakor pa n. pr. črni cinober.

Ti poskusi nam obenem kažejo, da se žveplo z raznimi elementi spaja v različnih utežnih razmerjih, da je pa za eden in isti element to utežno razmerje stalno; 4 gr. žvepla se spoji kemično z 7 gr. železa, ali na 100 delov žvepla pride 175 delov železa; če pa vzamemo živo srebro, pride na 4 gr. žvepla 25 gr. živega srebra, ali na 100 delov žvepla 625 delov živega srebra; bakra pa pride na 4 gr. žvepla približno 16 gr., ali na 100 delov žvepla 397 gr. bakra.

Vse take in slične izpremembe, kakoršne

Sedaj so se vse te težave odstranile, oziroma zmanjšale in omenjena družba se je z vso resnostjo poprijela dela, da prične izčrpavati domače zaklade.

Predpreiskave so izpadle ugodno in dognale, da se nahaja bakrena ruda v celem, več km dolgem pogorju, ki obkrožuje cerkljansko kotlino, in tudi kemične analize so izpadle prav ugodno. Kakor rečeno, je omenjena družba slovenska in je upati, da se ista posluži tudi le slovenskega kapitala v izvedbo svojih načrtov. Pač velik naroden škandal bi bil, da bi postal tudi ta rudnik le opora germanskega mostu do Adrije, ko imamo sedaj vendar Slovenci že tako lepo organizirane denarne zavode in sami razpolagamo s slovenskimi milijoni.

Zanimalo bode čitatelje izvedeti nekoliko podatkov o svetovnem pridobivanju bakra, ki je napredovalo posebno od tedaj, ko se je upreglo v delo elektrotehniko. Leta 1894 se je cenila množina pridobljenega bakra na 324.000 ton. Takrat še ni bila tako razširjena in uporabljena elektrotehnika, ki sedaj tako korenito izčrpuje to kovino. Z vednim razširjenjem elektrotehnične vede pa je tudi pridobivanje bakra leto za letom bolj napredovalo in v letu 1905 se je pridobilo že 613.000 ton bakra.

Združene države v Ameriki same so prispevale k temu številu s 334.000 tonami; Avstralija je dala 34.000, Čile 30.000, Japonska 34.000 in Meksika 51.000 ton. Evropski rudniki dajejo vedno manj bakra in bodo polagoma izčrpani in vsled tega bodo imeli novoustanovljeni rudniki v Evropi toliko ugodnejše stališče in jim je obstanek ter rentabiliteta zagotovljena. —h.

**Tehniki in javnost.** Društvo tehnikov na Gorenje Avstrijskem je sprejelo resolucijo, v kateri se pozivajo vsi avstrijski inženirji, naj vstopajo v politična društva ter naj se javnega življenja živahno udeležujejo. V vsa javna vprašanja in zadeve naj posegajo z besedo kakor tudi s peresom. Varovati hočejo tudi interese tehnikov na visokih šolah.

Če za katere, velja ta resolucija za slovenske inženirje, o katerih naš narod malodane ne ve, da sploh eksistirajo. Beseda inženir pri našem ljudstvu že sama obsebi pomenja, da je dotični tudi tujec.

Seveda je pred vsem potrebno, da se naši inženirji najprvo sami združijo v skupno

smo opazovali pri naših poskusih, imenujemo kemične preosnove, ali kemične procese, vsako tvarino pa, ki je nastala vsled kemične spojite dveh različnih elementov, imenujemo kemično spojino.

Vsaka kemična spojina je toraj produkt ali posledica kemičnega procesa, ki nastopi, kadar spravimo po dvoje ali več različnih elementov v ozko dotiko. Pri doslej navedenih kemičnih procesih pa smo razen tega potrebovali precej veliko toplote, da se je začel proces razvijati; ko pa je le-ta nastopil, začela se je ob enem razvijati toplota, kot posledica kemičnega procesa.

Če imamo te dosedanje poskuse pred očmi, razvidimo iz njih, da je pri naštetih kemičnih procesih za novo nastale kemične spojine značilno sledeče:

1. teža vsake kemične spojine je enaka svoti tež onih elementov, iz katerih je nastala;

2. kemična spojitev dveh, oziroma več elementov se vrši vedno v popolnoma določenem, stalnem razmerju teže dotičnih elementov;

3. vsak element izgubi svoje prvotne lastnosti (ki jih ima sam zase kot element), kakor hitro se združi z drugim elementom v kemično spojino;

4. pri vsakem kemičnem procesu nastopajo ob jednem toplotni pojavi.

društvo, če hočejo z vspedom poseči v razburkano slovensko javnost. Da, morda bi sporazumni nastop teh s slovenskim trgovcem in obrtnikom spremenil način in smer naših političnih bojov ter bi že res enkrat pričeli reševati narod ne samo z besedo, ampak tudi dejanski, kar pa delajo sedaj z nekaj drugimi častnimi izjemami pač le nekateri slovenski denarni zavodi. Najprvo pa, kar bi slovenski inženirji lahko napravili in kar bi na nobeni strani prav gotovo nič ne škodovalo, bi bilo, da bi se oprijeli „Slov. Tehnika“ in bi s tem ne pokazali ljudstvu samo, da slovenski inženirji eksistirajo, pač pa da ti tudi čutijo z njim ter da ga hočejo poučiti in mu pomagati.

**Po žalji tudi — tehnik!** V zadnjem času so pričeli malone vsi tovarnarji in producenti zviševati cene svojim izdelkom. Vsaki dan nam poročajo dnevniki o tem in onem podražanju in hitro po izdelovalcih mila se je oglašil tudi profesorski zbor dunajske tehnike z zahtevo, naj zviša ministerstvo šolnino na avstrijskih tehničnih visokih šolah. Pri vseh slušateljih tehnik je obudil ta korak dunajskih profesorjev največje nejevoljo in ogorčenost, zlasti pa še pri nas Slovencih. Že itak večina slovenskih tehnikov komaj životari, deželni odbori podpirajo tehnike tako po mačehovsko, da že drugi slovenski visokošolci priznavajo to pristranost kot nepravilno. Naporne in dolgotrajne študije, ki jih zahteva tehnika, uničevanje prs in oči nad risalno desko in pri pokvarjenem želodcu, vedno večje zahteve profesorjev, dražja stanovanja, nezadostna in vedno dražja hrana in zraven še zvišana kolegnina, malenkostne, oziroma sploh nobenih podpor, vse to naj da slovenskemu tehniku poguma in vstrajnosti do izvišitve svojih študij? To so vzroki zakaj je tako malo slov. tehnikov, zakaj popuščajo

tehniko ter prestopajo na univerzo ali v slaboplačane službe. Zakaj ni podjetnih slovenskih inženirjev, zakaj zaostaja slovenski narod v glavnem, to je gospodarsko tehničnem oziru za drugimi narodi? Poglejte gori našeto mizerijo in čudili se ne boste, ako izgubi tehnik dijak ves pogum in veselje do dela po končanih študijah. Vesel je, da pride do službe in da je v vsakem mesecu en dan, ki je zaznamovan s 1. Zvišanje kolegnine bi bil atentat na vse tehnike in če ga drugi ne preprečijo, si ga bomo morali dijaki sami, bodisi na ta ali na oni način. Kolegnina naj se sploh opusti ne pa zviša. Država je dolžna nuditi brezplačen poduk, ker veda in znanost nista privilegij bogatinov — ker veda in znanost nista trgovsko blago, kakor recimo — žajfa.

**Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII.** je poslala naši šolski družbi K 100 — s pripomnjo, da namerava plačevati ta znesek vsako leto. Tvrdo, ki ima toliko takta proti svojim slovenskim odjemalcem, da si je sama naložila omenjeni narodni davek, moremo le kar najtopleje priporočati. Poleg tega izdaja ta tovarna mesečnik „Domači Prijatelj“, ki ga daje svojim odjemalcem zastonj, deluje tako med najširšimi sloji naravnost kulturno, ker jim daje v roke čtivo kakoršnega bi si sami gotovo ne omislili. Opozoriti moramo še na drugo njeno delovanje, ki je sicer skrito, pa zelo realno in vspešno: tvrdka dosledno vse tisoče in tisoče slovenskih pošiljatev pošilja samo pod slovenskimi naslovi, ter z doslednim izvajanjem tega načela uči nemškutarske uradnike zlasti po naših narodnih mejah s tem pač mnogo uspešneje, slovenskega zemljepisja, kot se to da doseči s kakimi interpelacijami itd. Zato, Slovenci, ne podpirajte tujeve, ki se potem norčujejo iz pasje ponižnosti „vindišarjev“, podpirajte za-

vođe, ki nedelajo pri nas le dobičkov, temveč ob enem tudi podpirajo naše kulturne težnje.

**Pri Prvi češki splošni delniški družbi** za zavarovanje na življenje v Pragi je bilo podano meseca kimovca ponudb za K 578.038 zavarovalnih listin K 423.498. Od novega leta do konca meseca kimovca je bilo podanih ponudb za K 7.444.142 in izstavljenih zavarovalnih listin K 5.581.722.

**Slovenskih visokošolcev v Pragi** je v letošnjem letu 66 vpisanih na tukajšnjih visokih šolah. Med temi je 33 juristov, 20 tehnikov, 5 filozofov, 2 filozofinji, 2 medicince, 4 slikarski akademiki. Na trgovski akademiji sta vpisana letos 2 Slovenca.

**Nova lokalna železnica.** V kratkem nameravajo otvoriti lokalno prvo Svetnavas-Borovlje. Ta proga je velikega pomena za spodnji Rož, posebno pa za Borovlje, kjer bodo tamošnje fužine na žico in žreblje zelo povečali. V ta namen se bodo tovarne v Bajtišah in Podljubeljem opustile in vodna sila, s tem pridobljena, se bo v Borovlje v združeno tovarno napeljala. Pa tudi cvetočo puškarsko obrt v Borovljah bo nova železnica zelo pospeševala, saj bo promet s širnim svetom bistveno olajšan. V ti novi dobi, ki napoči s tem za Borovlje, bi bilo železi, da bi se tudi slovenski puškarski organizirali in spremenjenim zahtevam časa tudi dosedanjim izdelovanjem primerno prilagodili. — Nova proga bo imela normalen tir, (ne ozki, kakor proga Sinčavas-Železna Kaplja) kar je zelo ugodno za promet. Podaljšati jo menijo v poznejšem času skoz celi spodnji Rož.

**Listnica:** Odgovore na razna vprašanja smo po možnosti odgovorili pisмено, nekaj vprašanj odgovorimo v kratkem. Radi počitnic, nestalnih naslovov in iz teh izhajajočih ovir, nam ni bilo mogoče izdati lista med počitnicami. Naslovi uredništva in upravnštva v Pragi so letos isti, kakor lani.

Uredništvo in upravnštvo.

## JUŽNOŠTAJERSKA

## HRANILNICA

V CELJU, „Narodni dom“

za katero jamčijo okraji: Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah in Vrnsko za popolno varnost vlog in za njihovo po pravih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj čez štiri milijone kron hranilnih vlog.

Hranilnica posluje s strankami vsak torek in petek dopoldne, za druga opravila pa je urad odprt vsaki dan ob navadnih urah.

**Hranilne vloge obrestuje po 4%**, in pripisuje obrasti polletno h kapitalu, ter plačuje rentni davek hranilnica sama in ga ne odtegne vlagateljem tako, da dobe isti popolnoma nad 4% obresti.

**Izposojuje pa od dne 1. prosenca 1905** na zemljiško varnost po 4<sup>3</sup>/<sub>4</sub> odstotkov, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev pa po 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> odstotkov obresti.

## BROMOVSKÝ, SCHULZ & SOHR

strojniške tovarne, kotlarne, železolivnice in izdelovalnice bakrenega blaga

v Kraljevem Gradcu in Adamovem.

Cestni parni valjarji, mestni vodovodi, električne osrednje postaje, mesnice, hladilnice, železni mosti, strehe. Potrebščine za železnice in rudokope, oprema sladkornic, pivovarjev, mlekarin, žitnic, parnih žag. Turbine, transmisije, parni stroji in kotli, prevozne in nepremične lokomobile.

Blago iz litega železa, ploščevine, bakra t. d. Motorji za nasesni plin sestave Güldner.

## Elektrotehnični zavod - FR. KŘIŽÍK, Praga-Karlín.

Izdelovanje dinamov in enosmernih ter izmeničnih motorjev.

Razsvetljevanje mest, gledališč, tovarin in zasebnih poslopij. Obločnice, lestenci in električni aparati.

Prenos in razvod enerzije z enosmernimi in izmeničnimi toki. Električne naprave pe tovarnah in rudnikih, električna vzdigala in žerjavi.

**Električni tramvaji in železnice.**

**Pokusite in priporočajte**

# Vydrovo žitno kavo!

**5 kg s poštnino vred 4 K 50 st.**

**Vzorec dragevolje zastonj.**

Blagovolite paziti na naš naslov:

**Vydrova tovarna hranil Praga VIII.**

Izdelujemo in priporočamo razven tega še: —  
Juhine dodatke, juhine konzerve, šumeče bonbone, oblatke, malinov grog, buhtin i. t. d. ::

Natančnejše podatke najdete v oglasih „Domačega Prijatelja“, lista, katerega pošiljamo zastonj odjemalcem.